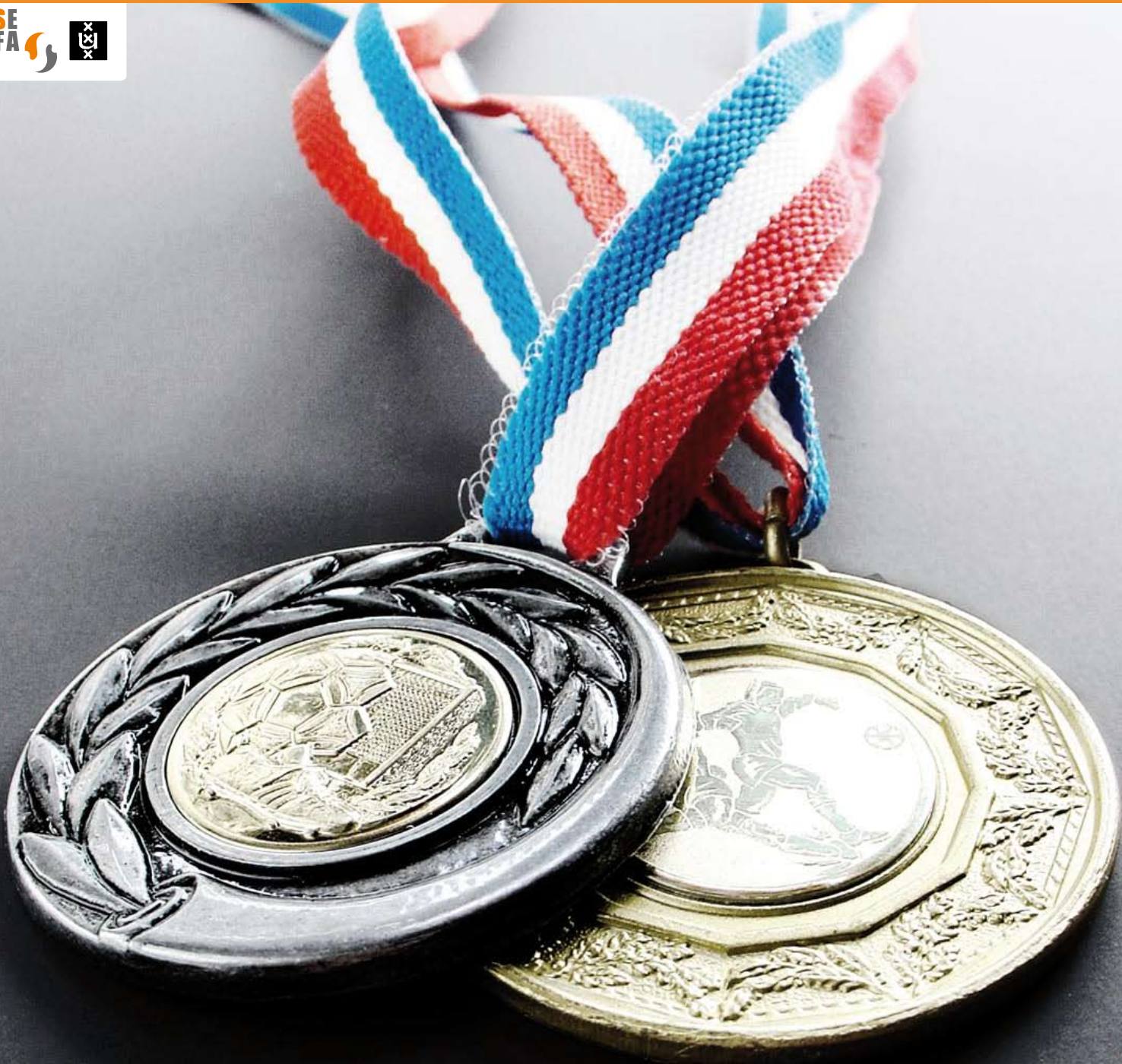

Rostra Economica

nummer 270 | jaargang 54 | juni 2008

Een periodiek van Studievereniging Sefa

Achting voor ieder mens

Een interview met drievoudig
Tourettapewinnaar Rini Wagtmans

Onsportief Westers spel?

Een boycot van de Spelen om een dreigende
wereldheerschappij een halt toe te roepen

of weet **jij***
een beter
moment voor
de beste
beslissing van
je leven?

www.werkenbijpwc.nl

Assurance • Tax • Advisory

*connectedthinking

PRICEWATERHOUSECOOPERS

©2008 PricewaterhouseCoopers. Alle rechten voorbehouden.

Colofon

Hoofdreductie

Neeltje Roozen

Eindreductie

Michiel Majoor
Hanne van Voorden

Redactie

Lars Dekker
Stefan Doorn
Tosca Hilgers
Paul van Kempen
Steven Lenselink
Bart van Liebergen
Ruben van Tilburg
Lennart Verhoef
Arjen de Wit

Met medewerking van

Kim Boon
Sefa Research Project

Columnisten

Prof. Dr. J. Hartog
Prof. Dr. A. Jolink

Cartoons

Arend van Dam

Vormgeving

Yvin Hei

Adreswijzigingen

Studentenadministratie
Binnengasthuisstraat 9
1012 ZA Amsterdam

Jaarabonnement

5 nummers voor 15 euro

Voor reacties, brieven en open sollicitaties is de redactie te bereiken op:
Kamer E0.02
Roetersstraat 11
1018 WB Amsterdam
Telefoon: 020 5254024
Email: rostra@sefa.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming van de redactie of de externe auteur overgenomen worden. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van ingezonden stukken en behoudt zich het recht voor deze in te korten.

Oplage

3700

Advertenties

Amsterdam Business School
KPMG
PricewaterhouseCoopers
Ernst & Young
NIBC
Ministerie van Financiën
Optiver
Mercer
RSM Niehe Lancee
BDO
Kon. Vereniging voor Staathuishoudkunde

Tarieven op aanvraag verkrijgbaar:

Ter attentie van Acquisiteur
Sefa: Sofie Jansen
Telefoon: 020 5254024
Email: externezaken@sefa.nl

Zet- en drukwerk

Thieme Media Group, Almere

Hup Holland Hup!

De laatste weken kleurt mijn straat met de dag meer oranje. Boven de stoep voor de bakkerij hangen oranje vlaggetjes, de etalage van de stomerij is versierd met oranje ballonnen en bij de kroeg aan de overkant is alles oranje gekleurd wat maar oranje kan zijn. Zelfs de groene zonwering is vervangen door een oranje variant met daarop de tekst "Hup Holland Hup". Niet alleen de drukke straat in Amsterdam waaraan ik woon, is oranje gekleurd. Dit geldt voor heel Nederland. Het moge duidelijk zijn: het oranjegevoel is terug van weggevoest!

Met het Europees Kampioenschap voetbal en de Olympische Spelen steekt het nationalisme de kop op. De komende maanden kan de sportliefhebber non-stop op de televisie naar sport kijken. Maar het EK en de Olympische Spelen kluisteren niet alleen de sportliefhebbers aan de buis. Zelfs de mensen die 'sport' maar een vies woord vinden en nog steeds de buitenspelregel bij voetbal niet snappen, verzamelen zich massaal voor de televisie. Deze zomer staan alle neuzen dezelfde kant op en wil iedereen hetzelfde: Nederland moet winnen!

De commercie speelt naadloos in op dit oranjegevoel. De televisiereclames haken in op het EK, consumpties die doorgaans genuttigd worden tijdens een avondje voetbal kijken zijn uiteraard in de aanbieding, nieuwe producten om 'Holland' aan te moedigen, zoals het Brulshirt van Blokker en de TROM-PET EK gadget van Heineken, worden geïntroduceerd. Na de succesvolle Wuppie-actie tijdens het WK van 2006, waarbij Nederland en masse naar Albert Heijn ging en daar 16 miljoen Wuppies ophaalde, heeft Albert Heijn dit jaar de Welpies geïntroduceerd. Als econoom begrijpt u dat het de producenten niet zo veel uitmaakt of Nederland Europees Kampioen wordt of gouden plakken behaalt tijdens de Olympische Spelen. Zij denken alleen maar aan de omzet. En omzet is er. Het zijn goud-oranje maanden voor deze bedrijven.

Vanzelfsprekend besteden de media ook de nodige aandacht aan de sportzomer. Er wordt nauwkeurig verslag gedaan van het doen en laten van het Nederlands elftal en van de kwalificaties voor de Spelen. Maar niet minder vaak worden in de media de woorden 'Olympische Spelen', 'mensenrechten' en 'China' in één zin genoemd. De westerse wereld heeft met de Olympische Spelen de kans gegrepen om de mensenrechtensituatie in het organiserende land, China, aan de kaak te stellen. Gedreigd werd om de Spelen te boycotten als China haar mensenrechtensituatie niet verbetert. De discussie heeft ervoor gezorgd dat sport en politiek nauw met elkaar verweven zijn. Vergeten lijkt waar het bij de Olympische Spelen daadwerkelijk om gaat: de sportprestaties.

Voor de sporters komt het er nu echt op aan. Zij werken vaak al jaren naar deze zomer toe. Het leven van de sporters heeft al die jaren in het teken van hun sport gestaan en men heeft zich veel opofferingen getroost. Ontelbare trainingen moeten nu hun vruchten afwerpen; op het moment van de wedstrijd moet gepiekt worden. Er zijn geen herkansingen. De weg naar de top gaat gepaard met veel pijn. De laatste loodjes wegen het zwaarst, maar als je voor goud gaat, is het alles of niets. Is de top eenmaal bereikt, voel je de pijn niet meer. Uiteindelijk is dan de enig resterende sensatie.

De Rostrareductie heeft het afgelopen collegejaar ook weer een prestatie geleverd. Vijf edities van de Rostra Economica hebben wij het afgelopen jaar met veel plezier voor u gemaakt. Het ging soms met vallen en opstaan, maar mede dankzij de support vanaf de zijlijn bereikten we iedere keer ons doel: wij beoogden u van niet alleen broodnodige, vakinhoudelijke, maar ook van verstrooiende informatie te voorzien. Waarmee alweer vastgesteld is dat het *panem et circenses** van alle tijden en disciplines is!

Neeltje Roozen
Hoofdreducteur Rostra

* brood en spelen

Achting voor ieder mens: Rini Wagtmans

6

Hij won drie etappes in de Tour de France en werd een keer vijfde in het eindklassement, maar nadat zijn hart hem dwong te stoppen met wielrennen was hij als zakenman misschien nog wel succesvoller. Ex-wielrenner Rini Wagtmans vertelt over vergeving, eerlijk zakendoen en mentaliteit voor topsport. 'Als sportman ben je een ongeleid projectiel.'

Onsportief Westers spel?

8

De Olympische Spelen staan voor de deur, alleen lijken die op het moment meer te maken te hebben met mensenrechten dan met sport. Is dit gerechtvaardigd, of komt het voort uit Westerse jaloezie?

De miserabele munt en het schipbreukleidende systeem

12

'Er is niks positiefs aan deze crisis'

Volgens Willem Middelkoop is de kredietcrisis nog niet over, maar staan we aan het einde van de eerste fase. 'De schade is groter dan we denken, het herstel op de aandelenkoersen is kunstmatig en de VS zal hun staatsschuld nooit terugbetalen.' Wat kunnen we verwachten van de tweede fase van 'het leeglopen van de grootste luchtbel aller tijden, de wereldwijde kredietluchtbel'?

Sporten in de skybox

16

De zakenelite bij de Olympische Spelen

Als je straks in augustus naar een van de vele wedstrijden van de Olympische Spelen kijkt, let dan ook even op wie er langs het veld staan. Borrels, sportevenementen en andere informele bijeenkomsten geven een goed beeld van de samenstelling van de internationale economische power elite. En geborreld wordt er tijdens de Spelen.

De wetenschap achter onze sporters **28**

Papendal is de thuisbasis van NOC*NSF en dient voor veel topsporters als trainingscomplex in de voorbereiding naar belangrijke wedstrijden zoals de Olympische Spelen in Peking. Wat maakt Papendal tot het meest bijzondere sportcomplex van Nederland en hoe wordt het complex gefinancierd?

Voetbal op de beurs **32**

Voetbalclubs op de beurs, het leek zo mooi maar het werd een drama. De prospectussen waren veelbelovend en fans én institutionele beleggers waren overtuigd. Maar door tegenvallende sportieve prestaties bleven de financiële prestaties ondermaats. Wat doen voetbalclubs nog op de beurs? Ook Ajax ging naar de beurs, zonder succes, wat ging er fout en hoe moet het nu verder?

Olympische Spelen **38**

Berlijn 1936 – Peking 2008

Begin jaren dertig van de vorige eeuw laaide de discussie op om de Olympische Spelen van 1936 in Berlijn te boycotten, aangezien deze plaats zou vinden in Nazi-Duitsland. Ook nu gaan er stemmen op om de komende Spelen in Peking te boycotten, omdat China het niet zo strikt neemt op het gebied van mensenrechten.

En verder:

Niet verplicht, wél aanbevolen	10
Docent op onderzoek	20
De prijs van luchthavencongestie	22
Sefafont	26
Geschiedenis van de economie Albert Jolink	30
32 jaar geleden in de Rostra	31
FSR	36
Student in buitenland Wenen	40
FEB Flits	42
Cartoon Arend van Dam	44
Sefa Research Project in de pijplijn	46
Studieverenigingen	48
Column Arnoud W. A. Boot	50

Achting voor ieder mens

Tekst: Arjen de Wit

Misschien had hij ook wel niet de mentaliteit voor de absolute wielertop. Nadat drievoudig Touretapewinnaar Rini Wagtmans door hartproblemen moest stoppen met wielrennen begon hij een succesvol zakenimperium. Altijd transparant en eerlijk: 'Je moet de samenleving dienen, niet alleen jezelf.'

Als je succes hebt gehad in het leven is het je plicht dat door te geven, vindt Rini Wagtmans. Daarom staat zijn deur wagenwijd open voor een interview. Hij komt zijn gast persoonlijk ophalen van station Roosendaal. Onderweg wijst de Brabander van alles aan: dit was vroeger een ontoegankelijk moerasterrein, als kleine jongen schaatste hij er nog.

Thuis staat de koffie klaar bij vrouw Ria. Welkom in Sint-Willebrord, West-Brabant.

Het dorp van Rini Wagtmans, één van de beste wielrenners die Nederland ooit gekend heeft. Het dorp ook van neef en collega-renner Wout Wagtmans en van Wim van Est, bekend van zijn val in het ravijn op de Aubisque in 1951, toen hij als eerste Nederlander in het geel reed.

Ook Wagtmans droeg ooit de gele trui in de Ronde van Frankrijk; één dag, want de leiderstrui behoorde toe aan kopman Eddy Merckx, die ziedend was. De volgende dag liet de Nederlander zich op achterstand rijden.

Hij won etappes in Tour en Vuelta, werd een keer vijfde in de einduitslag van de Ronde van Frankrijk en derde in het klasement van de Ronde van Spanje. Wagtmans werd geprezen om zijn aanvallermentaliteit en afdaalkunsten en leek op weg naar grote successen. Tot hij hart-

problemen kreeg. De coureur was 26 jaar toen het einde definitief was: hij kon niet meer fietsen. Daarna was hij ploegleider, bondscoach, politicus, organisator en zakenman.

Misschien had hij ook wel niet de mentaliteit die nodig is voor de absolute top. 'Ik werd een keer op een minuut of wat gereden op de Tourmalet. Er kwam iemand naar me toe die riep: "Wagtmans, dramatisch, 47 seconden achterstand!". Toen zei ik: "Wat nou dramatisch? In Biafra, daar is het een drama. Dit is maar wielrennen."

Er is meer in de wereld dan sport alleen, vindt Rini Wagtmans. Het tekent zijn levenshouding: 'Doe alles wat je doet in samenwerking met natuur en maatschappij.' Hij houdt van de bloemen in zijn tuin, fotografeert ze. 'Het leven is mooi, maar je moet die schoonheid ook erkennen.'

Ongeleid projectiel

Goed ondernemerschap is rekening houden met de natuur, vindt Rini Wagtmans. Een goed product is duurzaam en recyclebaar. Hij laat foto's zien van zijn nieuwste project: huizen die verwarmd noch gekoeld hoeven te worden, te bouwen in Kazachstan.

Zijn belangrijkste werkterrein is altijd het Oostblok geweest. Hij hielp DAF om trucks te introduceren in Rusland, werkte in Polen, Hongarije, Kazachstan. 'Ik zag toen al: als deze landen bevrijd worden van de regels van het communisme gaan ze een grote economische rol spelen. In Nederland had iedereen alles al. "Hier ligt de economie op z'n kont", zei ik altijd.' En nu, anno 2008, houdt hij trots een krant omhoog: 'Handel met Oost-Europa redding economie Westen'. Hij heeft gelijk gekregen.

De zakenman in Wagtmans werd geboren in de Sovjet-Unie. Hij was pr-man voor Borsumij, een bedrijf dat Adidas-producten importeerde. 'Toen ik bondscoach was van de KNWU vroeg Borsumij of ik tijdens de Olympische Spelen van 1980 in Moskou niet wat promotiewerk wilde doen. Ik zei nee; ik wilde voor mezelf beginnen.'

Hij startte een eigen bedrijf, Gowa sportswear, en ging sportkleding produceren en verkopen. 'Ik ben een andere weg ingeslagen. Je begint met één werknemer, het worden er twee, drie, dan honderd, tweehonderd, driehonderd. Het houdt niet op. Al snel fabriceerden we de kleding voor ze-

ventien eredivisieclubs en zaten we in bijna alle landen.'

Nu zit het bedrijf in vijfentwintig landen en heeft het drie grote merken, met als belangrijkste exponent het wielerkledingmerk Rogelli. 'Mijn zoon Marijn is nu eigenaar van het bedrijf. Mijn zoon is een veel betere zakenman dan ik. Hij heeft gestudeerd en dan heb je de kennis om zeker te weten dat het klopt. Ik was altijd afhankelijk van derden. Marijn spreekt vier, vijf talen. Toen ik van school kwam kon ik eigenlijk niet eens goed Nederlands. Mijn meester vroeg: "Wil je niet leren?", en dan zei ik: "Ik hoef niet te leren, want ik word wielrenner!".'

Als ondernemer kon Wagtmans makkelijk gebruik maken van zijn ervaringen als wielrenner. 'Ik heb het allemaal meegemaakt en weet wat goed is voor een sporter.' En het zakendoen bevalt. 'Ik ben ermee begonnen op basis van een relatie met de maatschappij, die moet je veiligstellen. Als sportman stel je niets veilig. Je bent alleen maar met de sport bezig, rechtlijnig. Je bent een ongeleid projectiel.'

'Eerst was het mijn grootste droom om sociaal werker te worden. Daar heb ik me ook voor aangemeld, maar bij de keuring ben ik afgewezen. Die man zei: "je kan het niet". Ik zou te meegaand zijn, kon geen afscheid nemen van het leed van anderen en daar zou ik aan onderdoorgaan. Ik was te betrokken.'

Winst

Je moet transparant zijn, vindt Rini Wagtmans. Met zijn talrijke zakelijke contacten heeft hij een persoonlijke band. 'Ik heb 1100 Russische contacten en ik weet van iedereen wat hij doet, met wie hij getrouwd is, waar hij vandaan komt. Ik heb van iedereen het cv en persoonlijke documenten.'

Hij springt op, bladert in mappen vol visitekaartjes. De ex-wielrenner bewaart alles. Maar dan ook echt alles. Foto's, krantenknipsels, routekaartjes, brieven. Hij grijnst. 'Ken je nog iemand die van iedere dag van zijn leven weet wat hij heeft gedaan?' De ex-wielrenner laat van alles zien, slaat mappen open, laat brieven lezen. Je mag alles van hem weten.

'Iedereen mag weten hoeveel geld ik heb, daar ben ik heel open in. Je moet altijd je winst laten zien. Ik zei tegen mijn klanten: "Kijk, wij werken samen, dit is ons product. Daarvan krijg jij een deel en ik een

deel." Mijn deel was altijd bruto 10%. Met onkosten erbij hield ik daar 7% van over. Dat liet ik altijd zien. Dan weten mensen wat je met ze doet en dan kun je het elkaar gunnen. Ik heb nooit gewild dat iemand dacht dat ik schatrijk was. Je moet de samenleving dienen, niet alleen jezelf.'

Je moet eerlijk zijn, vindt Rini Wagtmans. 'Als ik een keer ben wezen stappen en ik kom thuis, dan vraag ik aan mijn vrouw of ze even tijd voor me heeft. Dan vertel ik alles: waar ik was, met wie, waarom we nog een drankje namen. Dan weet ze alles. Je kunt beter niets zeggen dan liegen. Als ik iets zeg is het omdat ik het meen.'

Als je iets beweert moet dat waar zijn, vindt Rini Wagtmans. Hij bladert in de vorige editie van *Rostra Economica*. 'Ik wil dat mensen dingen zeggen op basis van feiten. Zo'n Arnon Grunberg, "economie valt in vier woorden samen te vatten". Onzin. Soms zeggen mensen iets waar ze helemaal geen verstand van hebben. Dan denk ik: "wie ben jij om daarover iets te zeggen?" Hoe zeg je dat ook alweer? Schoenmaker blijf bij je leest.'

De multiculturele samenleving bestaat niet, vindt Rini Wagtmans. 'Ik was een keer op een bijeenkomst waar iemand van de Richard Krajicek Foundation vertelde dat ze sportveldjes gingen aanleggen voor Marokkaanse jongeren. Toen ben ik heel boos geworden. Je doet het voor de Nederlandse jeugd. Als je zo praat creëer je een tweedeling, plak je mensen een sticker op. Nederland bestaat uit óns.'

Schokkend

Je moet kunnen vergeven, vindt Rini Wagtmans. 'Ik word pertinent niet boos. Het is

een keuze: ik wil het gewoon niet meemaken, die boosheid. Ik word alleen boos als mensen zich niet aan afspraken houden. Maar dan word ik boos op mijn manier, dan neem ik afscheid en zeg niks. Ik ben een keer opgelicht, toen heb ik gezegd: "Ik betaal de koffie, houd jij je geld maar. Wij doen geen zaken meer. Ik ga naar huis en morgen ga ik weer verder met mijn zaken."'

Het is een van de anekdotes die ook opgetekend staan in *Ongekend*, de biografie die twee jaar geleden uitkwam. Het boek is een schokkend kijkje in de jeugd van de Brabantse wielrenner. Vader drinkt, moeder gaat vreemd. Op zijn vijftiende wordt de kleine Rini door zijn moeder op straat gezet. Hij neemt het haar allang niet meer kwalijk.

Nu is de ex-wielrenner ambassadeur voor Exodus, een stichting die gedetineerden een nieuwe kans geeft. Net zoals hij zijn ouders zijn slechte jeugd vergaf. 'Ik ben nooit haatdragend, zoek nooit naar schuld. Ieder mens dat geboren wordt moet verantwoording afleggen over zijn eigen leven. Ik kan niemand levenslang verachten. Ik heb achtung voor ieder mens.'

Arjen de Wit (21) is derdejaarsstudent Politicologie. Daarnaast is hij eindredacteur van politicologenblad *Synthese* en werkzaam op de internetredactie van *Het Financieel Dagblad*.

Meer weten?

Peter Ouwekerk

Ongekend – Rini Wagtmans, van straatjongen tot ridder;
Zutphen: De Geus 2006

Rini Wagtmans

1946	Geboren te Sint-Willebrord als Marinus Cornelis Wagtmans
1969	6de in eindklassement Tour de France
1970	5de in eindklassement Tour de France, winnaar 15de etappe
1971	16de in eindklassement Tour de France, winnaar 3de etappe
1972	54ste in eindklassement Tour de France, winnaar 18de etappe
1973	Gestopt met wielrennen op doktersadvies
1976-'78	Ploegleider JAVO Union Freetime
1978-'80	Bondscoach KNWU
1980	Oprichting Gowa Sportswear
2005	Ridder in de Orde van Oranje-Nassau

Onsportief Westers spel?

Tekst: Steven Lenselink

Terwijl China de laatste voorbereidingen treft om het grootste sportevenement ter wereld in goede banen te leiden, lijken anderen (het Westen en Tibet) zich met een heel andere tak van sport bezig te houden: mensenrechten. Sommigen roepen zelfs op tot een boycot van de Spelen. Is er hier sprake van een oprecht kritisch geluid of wordt er een vuil en onsportief spel gespeeld? Welke (economische) belangen zouden hieraan ten grondslag kunnen liggen?

De opkomst van China

Velen voorspelden aan het eind van het vorige millennium dat het wel eens de eeuw van China zou kunnen gaan worden. Inmiddels weten we dat China sinds die tijd een behoorlijke economische vooruitgang heeft geboekt. En met alle gevolgen van dien: veel grondstoffen zijn, mede door de grote vraag uit China, wereldwijd aanzienlijk in prijs gestegen. Als klap op de vuurpijl zou China ook nog eens de Olympische Spelen van 2008 gaan organiseren. Voor velen een doorn in het oog. Het zou daarom ook niet verwonderlijk zijn dat bepaalde landen een aantal controversiële punten qua mensenrechtenbeleid aangrijpen om China's dreigende wereldheerschappij een halt toe te roepen.

China en Tibet

De grootste onrust op het mensenrechtensvlak heeft voornamelijk van doen met Tibet. Begin jaren vijftig van de vorige eeuw heeft China op hardhandige manier Tibet terug in handen gekregen, nadat de Tibetanen zichzelf unilateraal onafhankelijk hadden verklaard in 1912¹. Op het moment probeert Tibet op een zo onafhankelijke manier te leven². Het behoud van de eigen cultuur speelt hierin een voorname rol. De Tibetanen zijn over het algemeen echter van mening dat China nog steeds te dominant aanwezig is. Dit heeft vooral

te maken met het aantal immigranten uit China in Tibet³. Een ander gevoelig punt is de grote aanwezigheid van mineralen en ijzererts in Tibet⁴. Voor China is het gebruik van deze grondstoffen van levensbelang om minder afhankelijk te worden van het Westen, zeker gezien de hoge prijzen hiervan op de wereldmarkt.

De Dalai Lama

Onder aanvoering van de charismatische Dalai Lama wordt veelvuldig de onvrede van het Tibetaanse volk kenbaar gemaakt. Deze in ballingschap levende politiek- en spiritueel leider van Tibet heeft tot op heden echter altijd geopperd voor een vreedzame manier van protesteren. Hij zegt dan ook niet voor een boycot van de Spelen te zijn⁵. Wat er zich op de achtergrond afspeelt kan echter ook op een heel andere manier worden geïnterpreteerd. Zo is het op zijn zachtst gezegd opmerkelijk te noemen dat de Dalai Lama voor de Olympische fakkeltocht een grote tour heeft gemaakt door Europa en de VS, waarin hij veel regeringsleiders en staatshoofden heeft ontmoet⁶. Het lijkt erop dat de Dalai Lama zich er goed van bewust is dat dit het moment is om de wereld om aandacht te vragen voor de problematiek in Tibet. Deze gedachte kan worden gesterkt door zijn soms controversiële en dubieuze achtergrond, waarin vreedzaamheid niet altijd

een rol heeft gespeeld. Zo weten weinigen bijvoorbeeld dat hij gedurende de jaren zestig ieder jaar 1,7 miljoen dollar in ontvangst heeft genomen van de CIA om ten strijde te trekken tegen de Chinezen. Bovendien heeft hij samen met hen een guerrillaleger opgeleid⁷. Gedurende deze strijd zijn echter duizenden Tibetanen om het leven gekomen⁸. Niet iets wat je zou verwachten bij een winnaar van de Nobelprijs voor de vrede.

De Dalai lama op bezoek bij president Bush

De rol van de VS

Het is op zijn zachtst gezegd opmerkelijk te noemen dat Westerse staatshoofden en regeringsleiders zich collectief achter de Dalai Lama scharen. Zo heeft George W. Bush (zelf toch ook geen lieverdje) de Chinese president Hu Jintao opgeroepen om een actievere dialoog met de Dalai Lama te voeren⁹. Een opmerkelijke oproep voor iemand die normaliter weinig op lijkt te hebben met mensenrechten getuige de situatie in de gevangenis op Guantanamo Bay, de oorlog in Irak en de bijbehorende martelingen door het Amerikaanse leger. Het lijkt er verdacht veel op dat de anti-China tendens Bush wel uitkomt. De VS zou namelijk haar dominante rol op politiek en economisch gebied in een rap tempo aan China kunnen verliezen.

Een boycot?

In de media duikt de laatste tijd nogal eens de roep om een boycot op. In Nederland heeft bijvoorbeeld cabaretier Erik van Muiswinkel zich hier sterk voor gemaakt. Het is wat mij betreft de vraag of men hier wat mee op schiet? Zoals blijkt uit bovenstaande tekst spelen er meer zaken dan puur mensenrechten mee in het hele verhaal. De dreiging van China als economische grootmacht speelt hierbij waarschijnlijk ook een belangrijke rol. Het is mijn inziens dan ook hypocriet om de Spelen te boycotten. Ten eerste zal het de situatie niet verbeteren. Daarnaast heeft het land zich sinds de jaren negentig zowel economisch als politiek snel ontwikkeld. Zo is onder andere het communisme afgeschaft, zijn de banden met het Westen verbeterd en wordt geleidelijk het totalitaire regime afgeschaft. Men kan zich dus afvragen of China niet gewoon bezig is haar achterstand op mensenrechtengebied in te lo-

Conclusie

Het lijkt erop dat de situatie wat ingewikkelder is dan dat verondersteld wordt. De Chinese kant van het verhaal wordt volledig over het hoofd gezien en het Westen treedt op als een schijnheilige wereldverbeteraar. Daarom kunnen we ons als Westen maar beter goed achter de oren krabben voor we China demoniseren. Ook al is de kans waarschijnlijk groot dat er ook in China dingen gebeuren die in strijd zijn met wat we veronderstellen onder mensenrechten. Het zou hoe dan ook hypocriet zijn om te zeggen dat ik niet heel blij ben met de in Nederland verworven vrijheden en mensenrechten. Echter, is een boycot van 's werelds grootste sportfeest niet hypocrieter?

Steven Lenselink is 23 jaar en Masterstudent Accounting & Control (variant Control).

Bronvermelding

- 1: Grunfeld, A. Rom, Reassessing Tibet Policy, http://www.fpiif.org/briefs/vol5/v5n09tibet_body.html, 11-05-2008
- 2: www.wikipedia.org
- 3: The Economist. Fire on the roof of the world, http://www.economist.com/daily/news/displaystory.cfm?story_id=10870258&top_story=1, 12-05-2008
- 4: International Harold Tribune. Valuable mineral deposits found along Tibet railroad route, <http://www.iht.com/articles/2007/01/25/yourmoney/mine.php>. Reuters (2007-01-25), 15-05-2008
- 5: Reuters. Dalai Lama backs Olympics, says violence outdated, <http://www.reuters.com/article/topNews/idUST17383020080410>, Reuters (10-04-2008) 18-05-2008
- 6: www.wikipedia.org
- 7: New York Times. World News Briefs; Dalai Lama Group says it got money from C.I.A., <http://select.nytimes.com/gst/abstract.html>, 17-05-2008
- 8: Rogue State: A guide to the World's only superpower, <http://members.aol.com/superogue/into.htm>, 17-05-2008
- 9: <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2008/03/20080326-2.html>, 17-05-2008

De Dalai Lama heeft samen met de CIA een guerillaleger opgeleid.

pen. Ten derde hebben vorige organisatoren van de Spelen, zoals de VS in 2002 (Salt Lake City) ook een dubieuze rol gespeeld op mensenrechtengebied (oorlog in Irak, situatie Guantanamo Bay). Ten slotte kan het Westen zichzelf de vraag stellen of het gerechtvaardigd is om bepaalde waarden op te leggen. De Chinezen vormen ongeveer twintig procent van de wereldbevolking. Moet het Westen dan de arrogantie hebben om bepaalde, voor hen universeel geachte waarden, aan een grootmacht op te leggen?

Protesten bij de Olympische fakkeltocht in Londen

In de serie 'Niet verplicht, wél aanbevolen' behandelt de Rostra Economica in elke editie een boek dat niet bij je tentamenstof hoort, maar wel erg de moeite van het lezen waard is. Deze editie: 'Als de dollar valt' van Willem Middelkoop.

Financieel systeem in subversie?

Tekst: Lennart Verhoef

In het boek 'Als de dollar valt' beschrijft Willem Middelkoop de zwakheden en merkwaardigheden rond ons financiële systeem. In scherpe analyses wordt de berekening van de inflatiecijfers en de oprichting van de Fed behandeld. Maar ook wordt een dollarcrash voorspeld en komen de gevolgen van de kredietcrisis komen aan bod.

Middelkoop is bekend als commentator van RTL-Z, waar hij verslag doet van het beursnieuws en zijn commentaar daarop geeft. Minder bekend is hij als persfotograaf, vanaf de jaren '80 heeft hij, niet onverdienstelijk, foto's gemaakt voor vele bekende tijdschriften en kranten. Daarnaast geeft Middelkoop als journalist zijn eigen digitale nieuwsbrief uit. 'Als de dollar valt' is zijn eerste boek van Middelkoop en het is een groot succes. Sinds augustus 2007 is het zeven keer herdrukt en in februari 2008 is er een extra hoofdstuk over de kredietcrisis aan het boek toegevoegd. Binnenkort verschijnt Middelkoop's tweede boek, 'De permanente oliecrisis', over olie en de globale economie die er op draait.

Het boek gaat over de gehele financiële wereld. Het is opgebouwd uit meer dan honderd vragen rond de dollar, centrale banken, goud, olie, marktmanipulatie en inflatie. En daar worden interessante dingen over verteld. Zo wordt gesteld dat de dollar zijn langste tijd als wereldreserve munt heeft gehad. Door de enorme geldgroei in de VS kon het consumeren lange tijd gestimuleerd worden. De schulden van de Amerikanen werden opgekocht door vooral de groeiende oosterse economieën. Inmiddels hebben de VS voor het ongelooflijke bedrag van 66 biljoen dollar aan ongedekte financiële verplichtingen op haar naam staan. Dit veroorzaakt een enorme instabiliteit die situaties vergelijkbaar aan de grote depressie van de jaren '30 tot gevolg kan hebben. Ook wordt ingegaan op de opmerkelijke ontstaansgeschiedenis

van de Federal Reserve bank. Deze is geen overheidsorgaan, zoals het woordje 'federal' doet vermoeden, maar het is in bezit van de commerciële Amerikaanse banken.

Niet alleen onderwerpen als de monetaire wereldpolitiek en olie komen aan bod, ook dichter in de buurt van de consument geeft het boek een sterke analyse. Zo betoogt Middelkoop dat de echte inflatie, vooral in de VS, veel hoger is dan de officiële inflatie. Voor de meeste consumenten zal dit echter geen nieuws zijn. Zo wordt, volgens Middelkoop, de inhoud van de 'inflatie-mandjes' aangepast als er een goedkoper alternatief beschikbaar is voor een bepaald product. Er wordt dus vanuit gegaan dat consumenten dit ook doen. Ook worden er zogenaamde *hedonistische* aanpassingen gedaan. Dit houdt in dat luxe verbeteringen op producten in mindering worden gebracht op de prijs, ook al worden deze luxe verbeteringen later standaard op de producten. Zo worden de prijzen van auto's gecorrigeerd voor de airbags, omdat deze vroeger alleen op duurdere auto's leverbaar waren. Later werden airbags standaard maar nog steeds wordt het, voor de inflatieberekening, als een luxe verbetering beschouwd. En omdat het een luxe is wordt in het 'inflatie-mandje' dus de prijs van een auto opgenomen met een correctie voor de airbags die de auto heeft. De opgenomen prijs in het 'inflatie-mandje' is dus lager dan de werkelijke prijs, omdat de prijs wordt gerekend na de aftrek van de airbags. En zo wordt het inflatie cijfer kunstmatig verlaagd.

De 104 vragen die in het boek gesteld worden, beantwoordt Middelkoop origineel en goed gedocumenteerd. Helaas is het op enkele punten ietwat tendentius en zijn de analyses net iets té scherp. Toch bevat het boek verrassende beschouwingen en interessante feiten. Naast de vragen staat het boek vol met citaten van bekende en onbekende bankiers, politici, wetenschappers en ondernemers. Deze, vaak opzienbarende, uitspraken laten zien dat de instabiliteit van het financiële stelsel een soort publiek geheim is. De mooiste ervan, van Ernest Hemingway, wil ik u niet onthouden: 'Het eerste wondermiddel voor een slecht bestuurd land is inflatie van de munteenheid, het tweede is oorlog. Beide zorgen voor tijdelijke welvaart, beide zorgen voor permanent verval. Maar beide zijn de toevlucht van politieke en economische opportunisten.' Deze intrigerende analyse is misschien wel de beste reden om u te verdiepen in de (in)stabiliteit van ons financiële systeem. Met dit boek komt u een heel eind.

Titel: Als de dollar valt
Auteur: Willem Middelkoop
Aantal pagina's: 200
Jaar van eerste uitgave: 2007
ISBN: 978 904 680 4018

Kwaliteit: ★ ★ ★ ★ ★
Leesbaarheid: ★ ★ ★ ★ ★
Actualiteit: ★ ★ ★ ★ ★

Lennart Verhoef is 21 jaar en derdejaars student Bedrijfskunde.

Bedenk jij de formule voor de toekomst?

Het financiële speelveld is complexer dan ooit. En het verandert nog elke dag. Dat vraagt om jong talent met een flexibele geest. Professionals die op basis van hun cijfermatige inzicht, kennis en gezond verstand, adviezen geven waar toekomstige generaties op kunnen bouwen. Waarmee bijvoorbeeld het pensioen van miljoenen Nederlanders optimaler wordt gefinancierd.

Junior investment consultants m/v

Mercer biedt je een werkplek waar dit kan. De sfeer is informeel en inhoudelijk. Terwijl je werkt binnen een internationale organisatie die staat voor financieel-strategische dienstverlening op het hoogste niveau. En er is ook alle ruimte voor jouw toekomst. Meer weten? Neem dan contact op met Danielle Raalte, 020-5419469 of Danielle.raalte@mercer.com

IT'S TIME TO CALL MERCER

MERCER

 MARSH MERCER KROLL
GUY CARPENTER OLIVER WYMAN

www.werkenbijmercer.nl

RETIREMENT • HEALTH & BENEFITS • INVESTMENT CONSULTING • HUMAN CAPITAL
AMSTELVEEN • ARNHEM • GRONINGEN • 's-HERTOGENBOSCH • ROTTERDAM

De miserabele munt en het schipbreukleidende systeem

‘Er is niks positiefs aan deze crisis’

Tekst: Lennart Verhoef

Volgens Willem Middelkoop zijn we nu dichterbij een depressie vergelijkbaar met die van 1929, dan ooit tevoren. ‘Door de kredietcrisis is het systeem vastgelopen op essentiële punten. Met onorthodoxe maatregelen wordt nu het systeem kunstmatig aan de gang gehouden, maar het systeem draait niet meer op zichzelf. De onorthodoxe maatregelen zullen ernstiger en ernstiger worden. Er is geen weg terug, het is de vlucht naar voren.’ Volgens hem zijn wij nu aan het eind van de eerste fase van de kredietcrisis. De crisis zal zich dus ook alleen maar erger verdiepen. De centrale bankiers raken langzaam in paniek, ‘want er is geen plan B’, aldus Middelkoop. Rostra Economica sprak met hem.

Bespottelijk herstel

De subprime defaults waren de directe aanleiding voor de ‘blinde paniek in de financiële wereld’. Banken weigerden elkaar geld te lenen en het systeem werd gespannen. Daarom moesten de centrale banken optreden als *lender of last resort* en als *buyer of last resort*. Volgens Middelkoop kan bij de Federal Reserve (Fed) ‘allerlei rommel worden ingeruild voor staatsobligaties’. De centrale banken kopen op die manier alles wat anderen niet meer willen hebben. Dit wordt gedaan met overheidssteun. Er is dus sprake van geprivatiseerde winsten en gesocialiseerde verliezen. Maar doordat beleggers dit beleid de afgelopen maanden hebben gezien zijn zij niet meer bang voor ‘omvallende domino’s’. Beleggers herkennen sinds drie maanden het beleid van de Fed en ze begrijpen dat banken elkaar niet meer kunnen ‘aansteken’. Een voorbeeld is het redden van Bear Stearns door de Fed. En zo lijkt de kredietcrisis, in elk geval op de aandelenmarkten, voorbij. Zo steeg de AEX-index tussen half maart en half mei van 420 naar 490 punten. Hiermee staat de koers weer ongeveer op het niveau van het begin van dit jaar, toen de kredietcrisis haar weg vond naar de aandelenmarkten. Ten opzichte van 12 maanden geleden staat de AEX-index slechts 10% lager, dat lijkt erg weinig gezien de turbulentie van het afgelopen half jaar. Ook de Dow Jones liet een herstel zien van 11.700 naar 12.900 punten. Lopen de aandelenkoersen hiermee vooruit op het herstel? Volgens Willem Middelkoop niet. Volgens hem is er sprake van marktmanipulatie. Dit herstel is kunstmatig opgezet door het Plunge Protection Team. ‘Dit is een direct onder de president opererende instantie die als enige taak heeft om een crisis op de financiële markten te voorkomen.’ Het bestaat uit de Fed, enkele grote banken en uit vertegenwoordigers van de New York Stock Exchange. Dit team is volgens Middelkoop met ‘aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid’ zeer actief geweest. Alleen doordat de koersen kunstmatig gesteund worden is het te verklaren dat de Dow Jones nu slechts 12% onder de *all time high* staat. Deze *all time high* van 14.164 punten werd zeer recent, op 9 oktober 2007 bereikt. Dit is ‘bespottelijk’ aangezien het Amerikaanse consumentenvertrouwen op het laagste niveau staat in 26 jaar. En dat terwijl de Amerikaanse economie voor meer dan 70% afhankelijk is van consumentenbeste-

dingen. 'Beleggers kunnen zich nog voor de gek laten houden door het Wall Street verhaal 'we zitten op de bodem en vanaf dit punt gaan we herstellen'. Maar de bodem zakt volgens Middelkoop in de loop van dit jaar weg wanneer beleggers gaan inzien dat de winsten van de bedrijven tegenvallen. 'Wall Street is één groot marketing en sales apparaat, dat er alles aan doet om mensen in de markt te houden.'

Volgens Middelkoop zijn de kunstmatig hoge koersen op de aandelenbeurzen nodig omdat het één van de twee belangrijke 'welvaartsfactoren' in de VS is. De huizenmarkt is de andere 'welvaartsfactor'. 'Als

prioriteit nummer één, nu het gehele financiële stelsel op het spel staat, is zij van secundair belang. Dus de rente wordt verlaagd om de consumentenbestedingen op peil te houden en de hypotheek betaalbaar te houden, iets wat Willem Middelkoop 'ook zou doen als hij een centrale bankier was'.

Nieuwe ronden, nieuwe verliezen

Door de noodmaatregelen en de kunstmatig hoog gehouden koersen blijft de reële economie voorlopig onaangetaast. Maar de gevolgen voor de reële economie worden met enige vertraging zichtbaar. En dan volgt, volgens Middelkoop, de tweede fase

zitten nu aan het einde van de eerste fase.' Ook is nu de secundaire en tertiaire schade aan het ontstaan en deze zijn, vreest Middelkoop, nog veel groter. Omdat de faillissementswetgeving in de VS anders is dan in Europa, zijn Amerikaanse huizenbezitters niet aansprakelijk voor het hypotheekbedrag dat ze niet betalen als ze het onderpand teruggeven aan de financier. Veel huizenbezitters die hun huis op de top van de markt hebben gekocht kiezen er nu voor hun huis te verlaten en hun huis terug te geven aan de bank. Dit noemen de Amerikanen 'walk away from your home en send your keys to the bank'. En het gebeurt, beweert Middelkoop, massaal. Het zorgt voor enorme secundaire schade bij de banken. Ook kan op andere leningen, zoals de creditcard, auto en bedrijfsleningen een hoger percentage defaults worden verwacht.

Henry Paulson, minister van financiën in de VS, wil de limiet van de staatschuld van de VS verhogen. De huidige limiet is bereikt en voor de 'geloofwaardigheid en de kredietwaardigheid van de VS' is het volgens Paulson nu nodig om de limiet te verhogen. De staatsschuld bedraagt nu ruim \$9.000 miljard. Middelkoop is hierover pessimistisch. 'De limiet van de staatsschuld is al vijf keer verhoogd sinds George Bush in 2000 aan de macht kwam. De staatsschuld stijgt met zo'n \$1000 miljard per jaar. Daarvoor werd een relatief beheerst fiscaal en economisch beleid gevoerd dat erop was gericht om het ooit nog terug te kunnen betalen'. Zelfs volgens de Government Accounting Office, de Amerikaanse rekenkamer van het congres, ligt het *point of no return* ver in het verleden. Om dit te voorkomen had enkele jaren geleden al de belasting verdubbeld moeten worden en hadden de uitgaven van de overheid moeten halveren. 'Bush heeft precies het tegenovergestelde gedaan.' De VS zal dit enorme bedrag nooit terugbetalen en 'de schulden weg inflateren' is de enige oplossing, volgens Middelkoop.

Middelkoop gaat nog verder in zijn wantrouwen tegenover de VS en financiële autoriteiten. 'Alles wijst erop dat het één groot vooropgezet plan is geweest.' Volgens Middelkoop wisten de banken zeker dat de hypotheek die verstrekt werden niet terugbetaald konden worden. Het doorverkopen van de risico's en het zelf

'Het hooghouden van de aandelenkoersen is een 'national security item' voor de VS.'

het met de huizenmarkt goed gaat, dan gaat het goed met de Amerikanen, als het ook nog goed gaat op de beurs, dan gaat het héél goed, op financieel-economisch gebied dan, met de Amerikanen. Als één van die twee markten gaat dalen dan moet de ander zeker hoog blijven.'

Toen tussen 2000 en 2003 de aandelenbeurzen daalden, moesten de huizenprijzen stijgen. 'Er is zelfs een geforceerde bubble in gecreëerd', betoogt Middelkoop, door een erg lage rentestand. Toen dit keer de huizenprijzen begonnen te dalen moesten de aandelenmarkten wel overeind blijven en dat gebeurt ook. Als die ook 30% zouden gaan dalen 'dan zijn de Amerikanen weg'. Het hooghouden van de aandelenkoersen is een 'national security item' voor de VS. Daarom wordt ook de rente niet verhoogd om de gevreesde stagflatie te voorkomen, hoewel de theorie dit zou voorschrijven. Ookal is inflatie normaal

van de kredietcrisis. Waren in de eerste fase de problemen in de VS op het gebied van de subprime hypotheek het centrum van de crisis, nu komt de gehele reële economie tot stilstand. Het geschatte schadebedrag van \$1.000 miljard door het Internationaal Monetair Fonds (IMF) gaan we volgens Middelkoop 'gemakkelijk' halen. Tot nu toe is het gemelde schadebedrag \$250 miljard. Maar omdat de pensioenfondsen hun verliezen niet bekend hoeven te maken is het bedrag alleen gebaseerd op de meldingen van banken en verzekeraars. Het bedrag zouden we dus kunnen verdubbelen om het echte schadebedrag te benaderen. In de tweede fase van de kredietcrisis, zal de 'grootste luchtbel allertijden, de wereldwijde kredietluchtbel' gaan leeglopen. De tweede fase van de kredietcrisis komt wanneer beleggers inzien dat dit de bodem niet is. Dus als de winstcijfers, in de loop van dit jaar, verder gaan dalen. We

Biografie

Willem Middelkoop (1962) is belegger, financieel journalist en auteur van 'Als de dollar valt' en 'De permanente oliecrisis'. Middelkoop is in 1962 geboren te Geneve, maar groeide op in Drenthe. Hij volgde de opleiding Confectie Industrie aan de HTS in Amsterdam. Naast deze opleiding begon hij als fotograaf. Later werkte hij lange tijd freelance voor vele bekende kranten en tijdschriften. Begin jaren '90 stapte Middelkoop ook in het vastgoed. Sinds 2001 is hij beurscommentator bij RTL-Z.

nemen van de snelle winst is een korte termijn strategie geweest van de banken. 'Alles wijst erop dat iedereen op de hoogte was.' Dat de hypotheeken, verpakt in een AAA rating, vooral zijn doorverkocht aan Europese en Aziatische beleggers verbaast hem niks. 'Alles lijkt erop dat de Amerikaanse politiek samen met Wall Street een plan hebben ontwikkeld om nog een keer heel veel geld te verdienen ten koste van de rest van de wereld.' En ook was dit niet de eerste keer, zo betoogt Middelkoop: 'het lijkt wel alsof wij in Europa keer op keer bedrogen willen worden.'

De gevolgen op de lange termijn zijn voor niemand gunstig. 'Er is niets positiefs aan deze crisis', zegt Middelkoop pessimistisch. Als dit systeem echt 'klapt' dan voorziet Middelkoop een golf van nationalise-

een coach dit in acht wordt genomen. Terwijl bij een interview met een centrale bankier alles voor waar wordt aangenomen. Dit neemt hij zijn collega-journalisten dan ook kwalijk. Deze doen 'alsof dit de mensen zijn waarvan ze eerlijke antwoorden mogen verwachten'. De uitspraken van de centrale bankiers, chef-economen en ministers bevatten '80% van de waarheid' en journalisten durven, stelt Middelkoop, niet de 100% te eisen.

Omslagpunt

De stelling van Middelkoop's binnenkort te verschijnen boek 'De permanente oliecrisis' is dat we nu de eerste fase meemaken van die permanente oliecrisis. 'De huidige stijging tot boven de \$100 per vat is de eerste fase van een oliecrisis die permanent zal blijken te zijn. We hebben nu al

van ons geldsysteem, dat op het eind van zijn mogelijkheden komt.'

Goud naar \$1.300

Over een jaar is de kredietcrisis, vreest Middelkoop, de volgende fase ingegaan en is er een stevige recessie in de VS en is Europa op de rand van of midden in een recessie. En de algemene wereldeconomische groei is een stuk minder. Over een jaar gaan wij de gevolgen merken van het leeglopen van de 'grootste luchtbel aller tijden, de wereldwijde kredietluchtbel', verkondigt Middelkoop.

Ten slotte de financiële voorspellingen van Willem Middelkoop voor mei 2009. Hij verwacht dat de prijs van een vat ruwe olie, nu rond de \$120, over een jaar gestegen zal zijn naar \$150. De dollarkoers zal verder gedaald zijn van €1,54 nu naar €1,64 over een jaar. De AEX-index, op het moment van schrijven rond de 485 punten, zal over een jaar gezakt zijn naar 400. En de goudprijs, nu \$866,- per troy ounce (31,1 gram), zal volgens Middelkoop met 50% stijgen naar \$1300.

'Voor een vraaguitval van 10% moet de olieprijs misschien wel naar \$300.'

ring van banken op lange termijn of een nieuwe monetair stelsel. Toch ziet Middelkoop het niet gebeuren dat de euro de rol van de dollar als wereldreservemunt overneemt. Daarvoor is Europa op cultureel, politiek en militair gebied niet één genoeg. China is volgens Middelkoop ook te verdeeld om de yuan deze rol te laten vervullen. Ook zullen de Nederlandse huizenprijzen voorlopig nog geen daling laten zien. De drie triggers die volgens Middelkoop dalende huizenprijzen veroorzaken (een hoge werkloosheid, een hoge rente en een stagnerende economische groei) zijn afwezig. Er zit wel lucht in het huidige prijsniveau maar 'voorlopig blijft het nog even zo'.

Tachtig procent van de waarheid

De centrale bankiers, chef-economen en ministers van financiën kan je, volgens Willem Middelkoop, vergelijken met de coaches, technisch directeuren en trainers bij een voetbalclub. 'Mensen die per definitie nooit het volledige verhaal vertellen.' Als een coach roept 'we gaan verliezen', dan gaat de voetbalclub verliezen en daarom zegt een coach dat ook nooit. Het verschil is alleen dat bij een interview met

het punt bereikt dat de vraag sneller groeit dan de productie.' De productie zal dat gat nooit kunnen dichten. Met de overspannen oliemarkt zal de prijs zeer fluctueel zijn. 'Voor een vraaguitval van 10% moet de prijs misschien wel naar \$300.' De oliecrisis heeft volgens Middelkoop een geografische oorsprong. 'We worden teruggeroepen door moeder aarde, dat is de filosofische kant van de zaak, op graangebied, op rijstgebied en op oliegebied. Als je kijkt naar de grote trends, dan zie je dat we op het punt van grote omslagen staan. Op het gebied van milieu, energie, vergrijzing, voeding, overpopulatie en op het gebied

Lennart Verhoef is 21 jaar en derdejaars student Bedrijfskunde.

Nieuws-Flash

Op de hoogte blijven over economie, financiële markten en geopolitiek? Willem Middelkoop geeft wekelijks een gratis digitale nieuwsbrief uit, met hierin een column en een selectie van het nieuws.

Schrijf u in via www.nieuws-flash.nl.

RSM Niehe Lancée

Accountants Belastingadviseurs

RSM Niehe Lancée wenst alle Rostra Economica lezers een fijne vakantie!

De organisatie

RSM Niehe Lancée is een onafhankelijke en energieke adviesgroep van accountants en belastingadviseurs met vestigingen in Alkmaar, Amstelveen, Amsterdam en Haarlem. RSM Niehe Lancée bestaat uit een goed georganiseerd en ambitieus team van ruim 200 inspirerende en gekwalificeerde collega's.

RSM Niehe Lancée heeft bewust gekozen voor een samenwerking met Brouwer & Oudhof Administratieconsulenten, The NL Trust en Pesman Advocaten. Zo kunnen wij in multidisciplinaire teams onze cliënten adviseren over een breed pakket van financieel-zakelijke en juridische diensten.

RSM Niehe Lancée is aangesloten bij RSM International, een samenwerkingsverband (het 7de netwerk van de wereld) van zelfstandige accountants- en advieskantoren met wereldwijd 662 vestigingen in 64 landen. In Nederland werken wij samen met RSM Kooij + Partners te Utrecht en met RSM Wehrens, Mennen & de Vries met kantoren in Eindhoven, Heerlen, Maastricht, Roermond en Venlo.

Wat zoek je

Als je op zoek bent naar een no-nonsense organisatie met dito collega's, waar je jezelf kunt ontwikkelen als persoon en financieel professional, dan zul je je bij ons snel op je plaats voelen. Naast uitstekende primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden biedt RSM Niehe Lancée je de nodige uitdagingen. Door het aanbieden van interne en externe opleidingen zullen wij je persoonlijke ontwikkeling een impuls geven om jou uit te laten groeien tot allround financieel adviseur.

Informatie en solliciteren

Voor meer informatie bel je met Gladys Brandenburg, afdeling personeelszaken, telefoon 023 - 530 04 00 of stuur je sollicitatie per e-mail naar gbrandenburg@rsmniehelancee.nl.

www.rsmniehelancee.nl

Een goede kennis op financieel en juridisch gebied.

Sporten in de skybox

De zakenelite bij de Olympische Spelen

Tekst: Bart van Liebergen

Als in augustus de atleten in China van start gaan, staat de economische elite langs de zijlijn – met een glas wijn in de hand, welteverstaan. Want de Olympische Spelen belichamen een van de grootste marketing- en netwerkevents ter wereld, die van levensbelang zijn voor internationale bedrijven. Wie staan er te borrelen in de skyboxen en VIP-tenten van het Olympisch dorp? Wiens Gulfstream-jet staat straks geparkeerd in Peking? Een portret van de internationale economische *power elite*.

Wanneer je als klein landje je economie wilt opstuwen in de vaart der volkeren, zul je flink de handen uit de mouwen moeten steken om er een paradijs voor multinationals van te maken: lage vennootschapsbelastingen, zo min mogelijk lastige mededingingsautoriteiten, vrije in- en uitstroom van kapitaal en zoveel mogelijk gelegenheid tot zakendoen. Want waar zaken wordt gedaan, moet geborreld kunnen worden. Dat doet de zakenelite het liefst bij een sportevenement, popconcert of festival.

Het oliestaatje Bahrein had dat goed door toen het in 2004 als eerste land in het Midden Oosten een Grand Prix circuit opende. Bij het circuit, dat kaal al 150 miljoen dollar kostte, werd een enorme VIP-toren gebouwd van acht verdiepingen, met helikopterlandingsplaats en vijfsterrenaccommodatie. Het VIP-gebied kan in totaal 5000 personen herbergen. De Bahreinse Grand Prix is in een paar jaar tijd uitgegroeid tot populaire hangplek voor zakenlieden. In luxe is het prettig zakendoen, dat heeft de Bahreinse koning goed begrepen.

De opkomst van de Golfstaatjes als hotspot van de zakenwereld is ook een gevolg van het feit dat de elite zich steeds gemakkelijker verplaatst. Privéjets en superjachten zijn niet aan te slepen (de omzet van Gulfstream, een producent van privévliegtuigen, steeg met 17% ten opzichte van het eerste kwartaal vorig jaar). De toenemende rijkdom van de economische elite en hun bedrijven leidt ertoe dat de borrels en recepties steeds extravaganter worden. Ondernemers als Microsoft-baas Paul Allen en de Russische oligarch

Octopus, het 126m lange jacht van oud-Microsoft baas Paul Allen.

Roman Abramovic staan bekend om de zakenborrels die zij geven op hun superjachten.

Ondertussen kijkt de zakenwereld gespannen uit naar de komende Olympische Spelen, de hoogmis van de sport en dus ook de Moeder Aller Borrels. Wie er zal zijn en wie er niet zal zijn in de skyboxen en de VIP-bars weerspiegelt de samenstelling van 's werelds economische elite. De sponsors, partners, exclusive suppliers en gewone suppliers van de Spelen kopen, naast aandacht, namelijk ook het recht een hele hofhouding te mogen voeren bij alle wedstrijden en ceremoniën van de Spelen. Daarvoor betalen ze gemiddeld 60 miljoen dollar aan het Internationaal Olympisch Comité (IOC). Alles meegerekend verwacht het IOC dat bedrijven wereldwijd meer dan drie miljard dollar aan de Olympische Spelen uit zullen geven¹: borrels, party's en reclame. Vél reclame.

Als er een fuif is...

De toenemende weelde waarin de internationale kaste van topbestuurders zich in wentelt kan gezien worden zowel als oorzaak of als gevolg van de elitevorming van de laatste jaren. Enerzijds heeft competitie tussen bedrijven ertoe geleid dat zij bereid waren steeds dieper in de buidel te tasten om aan goede bestuurders te komen. Daardoor ontstond een relatief kleine superklasse van puissant rijke commissarissen en bestuurders die allen elkaar weer kennen; het zogenaamde 'old boys network'. Omdat die onderlinge contacten voor bedrijven van levensbelang zijn, zijn zij bereid hun commissarissen en bestuurders zeer goed te betalen. Daarmee wordt de superklasse in stand gehouden. De toenemende 'graai- en borrelcultuur' is dus óók een gevolg van de elitevorming van de zakentop, een soort *self-fulfilling prophecy*:

1 Borrelt u even mee? De succesvolste gezelligheidsdieren van de Europese zakenwereld. (Bron: De Volkskrant, 12 april 2008)

Gerhard Cromme (D, 1943) was tot voor kort de trotse vervuller van zeven bestuursposities in Duitsland en drie in Frankrijk. Dat ging regelrecht in tegen de Duitse corporate governance code, die was opgesteld door een overheidscommissie voorgezeten door ene, jawel, dr. Cromme zelf. Gelukkig voelde meneer Cromme, doorgaans niet de meest fijnevoelige, dat na enig aandringen toch ook wel aan en zei hij er vier op.

Louis Schweitzer (Fr, 1942) bestiert maar liefst acht commissariaten.

Karel van Miert (B, 1942) vervult een respectabele zeven commissariaten.

omdat de superklasse er is, hebben bedrijven hen nodig.

Illustratief is de recente aanstelling van de Zwitserse bankier Josef Ackermann als commissaris van Shell. Werden commissariaten vroeger vooral als controle bestierd door banken die geld in de onderneming hadden zitten, tegenwoordig is het netwerk dat de commissaris-in-spe meebrengt belangrijker. 'Shell wil Ackermann hebben vanwege zijn kennis van de internationale financiële wereld, en vooral ook vanwege zijn vele contacten. Want uit ons onderzoek blijkt dat hij een van de zogeheten *big linkers* is in de Europese zaken-

'Privéjets en superjachten zijn de laatste jaren niet aan te slepen.'

elite. Ackermann heeft diverse belangrijke posities en kent dus veel andere belangrijke mensen,' zei de Groningse bedrijfskundige Kees van Veen vorige maand in de Volkskrant². Van Veen heeft met een soort *hub and spoke*-analyse de Europese economische elite in kaart gebracht. Bestuurders die functies bekleden bij meerdere bedrijven vormen daarin de *hubs*, met zoveel mogelijk *spokes*, ofwel verbindingen, binnen het Europese bedrijfsleven.

Daaruit blijkt ook dat de contacten van de gemiddelde bestuurder in toenemende mate grensoverschrijdend zijn. Dat verklaart deels het belang dat er tegenwoordig aan de telefoonlijst van een bestuurder wordt gehecht. Met het adresboekje van de nieuwe commissaris kopen bedrijven meer dan vroeger invloed, orders en toegang tot politici en kapitaal. Zijn invloed kan deuren openen voor het bedrijf die anders gesloten blijven.

Hoewel tot medio jaren zeventig en tachtig van een transnationale elite

nog nauwelijks sprake was, werd er toen al veelvuldig over het bestaan ervan gesproken. In 2006 was het percentage grensoverschrijdende dwarsverbanden tussen bedrijven via hun bestuurders echter gegroeid naar 39 procent, bijna 4 op de 10 contacten. Die relaties worden niet alleen steeds internationaler, de grenzen tussen verschillende elites worden ook steeds diffuser. De economische elite mengt meer dan vroeger met topmensen uit de politiek, cultuur en sport.

Vriendendienst

Hoewel termen als elite en superklasse vaak paranoïde beelden doen opkomen

van wereldheerschappij, corruptie en de duistere 'Carlyle Group,' is de elitecultuur niet per se slecht voor het bedrijfsleven. 'Het dient namelijk wel degelijk een belang,' zegt Van Veen in de Volkskrant. 'Structurele internationale relaties tussen bedrijven dragen bij aan informatie-uitwisseling en standpuntbepaling bij zaken die beide bedrijven aangaan. Het kan zelfs hun innovatief vermogen vergroten. Het gevaar is [wel] dat bepaalde landen of personen zo centraal worden dat ze de gang van zaken gaan domineren.'

De concentratie van de macht in de zakenwereld brengt meer problemen met zich mee. De grote hoeveelheid commissariaten en andere functies die de gemiddelde bestuurder bezet, maakt het erg onwaarschijnlijk dat hij elke positie de aandacht kan geven die er eigenlijk voor nodig is⁴ (zie box 1). Een raad van commissarissen heeft meer functies dan het leggen van contacten alleen. De netwerkobsessie die het bedrijfsleven beheerst, leidt zo tot slechtere invulling van de toezichthoudende functie van commissarissen.

Ook de bijbehorende zelfverrijking, inherent aan het bestaan van de zakenelite, kan schadelijk zijn voor het internationale zakenklimaat. Bestuurders verliezen het contact met de samenleving en de

2 Neerlands' commissarissen komen elkaar overal tegen. Bron: Scope, januari 2008.

Anthony Ruys (1947) bestiert maar liefst 13 commissariaten bij onder anderen Sara Lee, Schiphol, ABN-Amro, Harvard, het Rijksmuseum en studentenorganisatie AIESEC.

Wim Kok (1938), de Nederlandse dr. Cromme, geniet van het pluche in vijf Nederlandse hoofdkantoren: TNT, Shell, KLM, Stork en ING. Als premier ageerde Kok fel tegen de hoge beloningen van topbestuurders.

Kees van Lede (1942) heeft de mooiste verzameling commissariaten: Heineken, Philips, Stork, KLM, Sara Lee, en Air Liquide.

Jan Hommen (1943) is commissaris bij ING, TNT en Reed Elsevier.

Jan Michiel Hessels (1942): Philips, Fortis, Heineken en NYSE Euronext.

gewone werknemers van hun bedrijven. Doordat de top van het bedrijfsleven zich steeds makkelijker zou verplaatsen, werd al vaak gespeculeerd dat landen zichzelf in de toekomst steeds meer in de uitverkoop zouden moeten gooien om nog multinationals aan te trekken. Die kunnen immers zo weer vertrekken naar een land waar het economische klimaat gunstiger is. Hoewel deze *race to the bottom* tussen de verschillende landen totnogtoe uitbleef, blijkt de elite zich inderdaad niet tot nauwelijks gebonden te voelen aan de vestigingsplaats van hun bedrijf. In Nederland zeggen enkelen zich te ergeren aan alle negatieve aandacht voor hun beloning en dreigen zij hoofdkantoren te verplaatsen naar het buitenland⁵.

Daarnaast neemt bij al te heftige inteelt het gevaar van wanbeleid toe, zoals afgelopen tijd bleek bij enkele prominente bedrijven in verschillende grote Europese landen. In Duitsland raakten de top van Siemens en Volkswagen verwickeld in corruptieschandalen⁶. De topmannen lieten zich echter niet beïnvloeden door de grote verontwaardiging die hun gedrag veroorzaakte onder de Duitsers en bleven zitten waar ze zaten⁷. Groot-Britannië werd enige maanden geleden opgeschrikt door een corruptieschandaal bij het defensiebedrijf BAE. En in Frankrijk, een land met een lange traditie van elitisme, is de machtsconcentratie het heftigst, blijkt uit onderzoek van twee Franse wetenschappers (zie box 3). Zij kwamen tot twee conclusies: De samenstelling van de board van een Frans bedrijf wordt primair bepaald door de achtergrond van de CEO, en zulke boards functioneren over het algemeen beneden niveau⁸. Franse bestuurders, zowel in de zakenwereld als in de politiek,

doen hun latere bestuursgenoten bijvoorbeeld op bij de *grandes écoles*, Frankrijkst meest elitaire instituten. Toppers zijn de École Polytechnique en de École Nationale d'Administration in Straatsburg. Alumni van die laatste zijn onder

ander anderen de oud-presidenten Jacques Chirac en Giscard d'Estaing, premiers De Villepin, Jospin en Balladur. Ook Louis Schweitzer en Gerard Mestrallet (beide topbestuurders uit box 3) hebben er gestuurd.

Opvallende conclusie uit het onderzoek was dat firma's waar de CEO een klik van oude vrienden in de board verzamelt, gemiddeld slechter presteren dan bedrijven met een open bestuurscultuur. Over het algemeen heeft dat echter geen gevolgen voor de mannen aan de top. De hechtheid

en ondoordringbaarheid van de economische elite is ook niet slechts een Franse eigenschap. Internationaal gezien komen de belangrijkste bestuurders uit hetzelfde nest. Amerika is daarin verreweg het dominantst met Stanford, de University of Chicago en – heel verrassend – Harvard als voornaamste leveranciers van nieuwe generaties topbestuurders.

One world, one elite

Met het belangrijker worden van internationale contacten groeit ook de behoefte die relaties op een informele manier te onderhouden. Oftewel: er moet geborreld kunnen worden. De Olympische Spelen vormen een niet te missen platform om al borrelend en netwerkend aan nieuwe contacten te komen. De Spelen bieden zichtbaarheid, prestige en de garantie dat de *crème de la crème* van andere bedrijven ook aanwezig zal zijn. Bedrijven moeten een strenge selectie doorlopen om sponsor van de Spelen te worden, zo verzekert het Beijing Olympic Committee (BOCOG) in een ronkende wervingsfolder³. Sponsors van de Spelen worden getest op milieuvriendelijkheid, sociaal beleid en 'identificatie met de idealen van de Olympische

Spelen': *One world, one dream*, kneutert BOCOG. De oprechtheid van die claims lijkt echter niet geheel geloofwaardig (McDonald's? BHP Billiton? Sociaal imago? Milieuvriendelijk?). Je zou bijna denken dat invloed er toch ook wat mee te maken heeft.

Eenmaal verkozen tot sponsor is het bedrijf verzekerd van de positieve aandacht van 1,3 miljard Chinezen. 'A poll conducted by the Beijing 2008 Olympic Games Bid Committee showed that 94.6% of the Chinese people supported the bid. This huge good will and enthusiastic support of the Games will translate into exceptionally high levels of recognition and support across the country for those companies who sponsor the Games,' juicht de folder

Gerhard Cromme

De samenstelling van de board van een Frans bedrijf wordt primair bepaald door de achtergrond van de CEO.

van BOCOG. Een cijfer dat in Zimbabwe, Rusland en China misschien steevast wordt gehaald bij verkiezingen, maar de westerse waarnemer geeft het toch een wat vreemd smaakje in de mond. Chinezen en Zimbabwanen zijn blijkbaar een stuk eensgezinder over de koers van hun land dan hun westerse burens.

Toch is het aannemelijk dat, na alle politieke onrust over de Chinese mensenrechtensituatie, bedrijven die de Spelen steunen in China wel degelijk op een warm welkom kunnen rekenen. De Chinezen zijn beledigd door alle negatieve aandacht voor hun

land; de dramatisch verlopen Olympische fakkeltocht werd door hen ervaren als een regelrechte vernedering. Daarom kunnen bedrijven die de Spelen wél steunen wel eens als vriend worden binnengehaald. Toegang krijgen tot de opkomende Chinese markt is voor veel bedrijven in augustus de hoofdprijs. Met een glaasje wijn in de hand zouden ze ver moeten komen. ¹⁸

Bart van Liebergen is 23 jaar en studeert politicologie. Daarnaast volgt hij een schakelprogramma Algemene Economie.

Noten

- 1: Wall Street Journal, 16 mei 2008.
- 2: De Volkskrant, De Europese zakenelite rukt op, 16 april 2008.
- 3: Beijing 2008 Olympic marketing plan overview, <http://en.beijing2008.cn/46/72/column211717246.shtml>.
- 4: The Economist, Digging in, 12 april 2007.
- 5: De Volkskrant, Boze topman verplaatst hoofdkantoor, 17 mei 2008.
- 6: The Economist, Headless Chicken, 17 mei 2008.
- 7: The Economist, Digging in, 12 april 2007.
- 8: The Economist, Fraternity – French boards are chummy affairs, 27 maart 2008.

Bronnen

- Beijing 2008 Olympic marketing plan overview, <http://en.beijing2008.cn/46/72/column211717246.shtml>
- The Economist, Digging in, 12 april 2007
- The Economist, Headless Chicken, 17 mei 2008.
- The Economist, Fraternity – French boards are chummy affairs, 27 maart 2008.
- The Economist, Bribe Britannia, 19 december 2006.
- The International Herald Tribune, An Olympic Quandary for Coca-Cola, 18 april 2008.
- Newsweek, Who is the Superclass?, 7 april 2008.
- Newsweek, What power looks like, 5 april 2008.
- Scope, 50x Machtigste commissarissen, 01/08
- De Volkskrant, De Europese zakenelite rukt op, 16 april 2008.
- De Volkskrant, Boze topman verplaatst hoofdkantoor, 17 mei 2008
- Wall Street Journal, 16 mei 2008
- Wikipedia, <http://en.wikipedia.com>

3 It's a small world - Opperborrelaars in Frankrijk

Naam	Commissariaten en besturen
Denis Ranque (1952)	Thales, Saint-Gobain
Gérard Mestrallet (1949)	Suez, AXA en Saint-Gobain
Jean-Louis Beffa (1941)	Saint-Gobain, GDF en BNP Paribas
Jean-Martin Folz (1947)	Saint-Gobain, Société Generale, Carrefour en AXA
Claude Bébéar (1935)	AXA, BNP Paribas en Vivendi
Louis Schweitzer (1942)	AstraZeneca, BNP Paribas, Philips
Gerhard Cromme* (1943)	BNP Paribas, Suez, Siemens, Lufthansa
Michel Pébereau (1942)	BNP Paribas, Lafarge, Saint-Gobain en Total.

Bron: The Economist, 27 maart 2008.

* Gerhard Cromme is Duits, maar zeer invloedrijk bij Franse bedrijven.

Docent op onderzoek

prof. drs. J De Wit

Tekst: Paul van Kempen

Het tweede en laatste deel in de serie over vervoerseconomie. Jaap de Wit is hoofd luchtvaarteconomie bij de SEO Economisch Onderzoek, een onderzoeksinstituut dat warme wetenschappelijke banden heeft met de FEB. Daarnaast is hij verantwoordelijk voor de colleges luchtvaart- en luchthaveneconomie binnen de leerstoel vervoerseconomie. SEO doet veel onderzoek in opdracht van Verkeer en Waterstaat, Schiphol en andere (private) instellingen op het gebied van luchtvaart. 'De resultaten uit SEO onderzoeken worden ook weer gebruikt in de colleges luchtvaarteconomie. Deze brug tussen praktijk en theorie maakt luchtvaarteconomie een interessant en dynamisch vak', aldus De Wit.

Recente ontwikkelingen

'De interne luchtvaartmarkt binnen Europa is al in de jaren '90 opengesteld. Dat betekent dat daar geen bilaterale verdragen voor landingsrechten tussen de lidstaten meer spelen. Intussen heeft de Europese Commissie steeds meer onderhandelingsbevoegdheden gekregen om namens de lidstaten met derde landen te onderhandelen over landingsrechten. Zo heeft eind maart de Europese Unie (EU) met de Verenigde Staten (VS) een verdrag getekend dat een vrije markt tussen beide continen-

ten weer een stap dichterbij brengt. Dit nieuwe 'open sky verdrag' leidt tot meer concurrentie, waardoor de consument in principe beter af is. Een ander gevolg van dit verdrag is dat de markt naar Londen wordt opengelegd. Iedereen duikt nu op Heathrow, de grote 'hub' voor transatlantisch vliegverkeer, ook al kampt deze luchthaven met de meeste congestie van alle Europese luchthavens.

Die schaarse luchthavencapaciteit zou conform de regels van de Europese Commissie verdeeld worden tussen de airlines. Maar in Londen wordt steeds meer gehandeld in luchthavenslots tussen airlines. Deze slots zijn 'permissions' om op een bepaalde tijd te starten en te landen op een bepaalde luchthaven. De Europese Commissie heeft onlangs besloten niet in te grijpen in die markt voor slots, daarmee komen de eigendomsrechten dichterbij de luchtvaartmaatschappijen te staan. Dit besluit staat haaks op het Amerikaanse beleid, waarbij de eigendomsrechten bezit

zijn van de overheid, die zodoende invloed blijft houden op congestieheffing (zie verder bijgaand artikel).

Een ander interessant economisch aspect in de luchtvaartsector is de netwerkdynamiek. Boeing en Airbus hebben een totaal andere opvatting over netwerkdynamiek. Boeing ontwikkelt een kleiner vliegtuig, de B787, waarmee direct naar de kleinere, secundaire luchthavens kan worden gevlogen. Airbus heeft zijn kaarten echter voor een deel gezet op de nieuwe superjumbo, de A380, die vooral ingezet wordt tussen de grote hubs. Daar stappen veel passagiers over op een kleiner vliegtuig naar hun eindbestemming. Een ander aspect

gen evenals de Amerikaanse maatschappijen met hun verouderde brandstofslurpers. Consolidatie wordt de nieuwe reddingsboei in de wereldluchtvaart als de brandstofprijzen op het huidige niveau blijven.

Onderwijs

‘Het interessante aan de colleges luchtvaartconomie is de directe koppeling van de colleges aan de praktijk. De colleges luchtvaartconomie houden verband met een voor de Amsterdamse regio belangrijke sector met markante lusten en lasten. De parallel met de Erasmus Universiteit en de maritieme sector/zeehaven is dan gauw getrokken. Van dat Rotterdamse model valt hier nog wel wat te leren, bijvoorbeeld

‘De milieubelasting (ecotax) op vliegtickets zal de markt flink verstoren’

van de netwerkdynamiek is de opkomst van de hogesnelheidstrein. Voor een deel gaat die concurreren met de luchtvaart op dikke routes, voor een deel wordt het ook een toevoermogelijkheid voor nieuwe langeafstandspassagiers door de lucht.

Marktverstoring

‘De milieubelasting (ecotax) op vliegtickets zal de markt flink verstoren. Deze vliegtaks zal een verandering in het reisgedrag tot gevolg hebben. Met name de zeer prijsgevoelige klandizie van de low cost carriers wordt geraakt, maar vooral het uitwijken naar buitenlandse luchthavens in de grensstreek wordt gestimuleerd. Daarnaast is de ecotax inefficiënt omdat het de groei van het luchtvaartverkeer alleen maar tijdelijk vertraagt en niet aangrijpt op de directe CO₂ uitstoot. Dat voordeel heeft het emission trading system van de EU wel, maar als je dat alleen op vluchten van, naar en binnen Europa introduceert creëer je ook weer ontwijkgedrag. Je betaalt namelijk naar lengte van de vlucht, dus een tussenstop op een langeafstandsvlucht naar een intercontinentale bestemming kan lucratief worden. Temeer omdat de hoge brandstofprijzen daar ook al toe aanzetten. Die hoge brandstofprijzen zullen overigens tot een forse koude sanering leiden in de wereldluchtvaart, waarbij vooral de prijsbrekers het zwaar te verduren krij-

van de intensieve samenwerking tussen zeehaven, maritieme sector en de universiteit wat betreft omvang van onderzoek en onderwijs. Die intensieve kennisuitwisseling vanuit het regionale belang tussen universiteit en de maritieme sector vindt een bescheiden parallel in de kennisuitwisseling tussen luchtvaartsector, SEO en UvA. Daaraan draagt de overheid wel nadrukkelijk haar steentje bij. In opdracht van het ministerie van Verkeer en Waterstaat is er door SEO een internationaal wetenschappelijk kennisnetwerk opgezet, Airneth. Zowel het Haagse beleid, als de luchtvaartsector en het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek maken steeds intensiever gebruik van dit netwerk en de betrokken website. Airneth kan trouwens nog een paar goede student-assistenten gebruiken op korte termijn. Het aantal website hits groeit als kool, de seminars, lunchbijeenkomsten en workshop genieten een grote populariteit en buitenlandse wetenschappers dragen als fellow geregeld hun steentje bij.

De informatie en inzichten die in de SEO-onderzoeken en op de Airneth website boven komen drijven, worden intensief gebruikt in de colleges. Daarbij speelt de actualiteit vaak een rol. Tijdens de colleges is soms te voorspellen wat er de volgende week over luchtvaart in de krant zal verschijnen. Studenten vinden dat erg leuk,

want die hebben de meest recente informatie in hun handen als zij bijvoorbeeld papers of scripties schrijven over deze sector.’

Internationaal

‘Langzamerhand beginnen de onderzoeken naar economische aspecten van luchtvaart steeds internationaler te worden. Dat stimuleren we door mensen vanuit het buitenland uit te nodigen voor congressen en lezingen binnen het vakgebied. In april j.l. heeft het jaarcongres van Airneth plaatsgevonden, waarbij de effecten van de marktliberalisering tussen de EU en de VS centraal stonden. Tijdens dergelijke congressen komen beleidsmakers en onderzoekers samen om informatie uit te wisselen. Sinds een paar maanden is er ook een Japanse onderzoeker bij SEO op een NWO-beurs werkzaam. Hij maakt gebruik van onze luchtvaartnetwerkmodellen. Deze worden momenteel toegepast op de Aziatische luchtvaartmarkt. Verder is een onderwijsprogramma over luchthaven- en luchtvaartconomie voor de Universiteit van Indonesië in voorbereiding.’

Recente onderzoeken

‘SEO beschikt over een instrumentarium waarmee we allerlei luchtvaartnetwerken kunnen analyseren. Onlangs hebben we onderzoek gedaan naar systemen voor emissiehandel en naar de effecten van de introductie van slot trading op Schiphol. Ook op regionaal gebied doen we onderzoek, zoals over de vraag onder welke marktcondities uitplaatsing van een luchtvaartmaatschappij van Schiphol naar de luchthaven van Lelystad haalbaar is. Daar komen verschillende aspecten bij kijken, zoals de extra reistijd en -kosten in het vortransport en makkelijker parkeren bij Lelystad.

Daarnaast doen we onderzoek naar de maatschappelijke waarde van de verschillende vliegroutes die op Schiphol worden aangeboden. Die waarde in termen van gegeneraliseerde transportkosten wordt mede bepaald door de mogelijkheden om indirect via een overstap op bijvoorbeeld Frankfurt naar verre bestemmingen te vliegen.’

Paul van Kempen is bezig met zijn master politicologie en bachelor algemene economie. Hij is 22 jaar.

De prijs van luchthavencongestie

Tekst: Jaap de Wit

De politiek en de congestie

Niet alleen op onze hoofdwegen zijn we gewend geraakt aan de files en de bijbehorende discussie over rekeningrijden. Ook op de grotere luchthavens in Europa is het langzamerhand dringen geblazen en duikt de vraag op naar een *market clearing* mechanisme voor de vraag naar en het aanbod van luchthaven capaciteit.

Blijkbaar heeft de congestienood zowel op de weg als in de lucht langzamerhand het peil bereikt waarop politieke daadkracht onvermijdelijk is geworden. Zowel een vorm van rekeningrijden als rekeningvliegen lijkt zich de komende jaren concreet aan te dienen.

Het kabinet is in elk geval zojuist bevallen van het besluit om 'anders te gaan beta-

len' voor het gebruik van de weginfrastructuur, en de Europese Commissie heeft op Koninginnedag laten weten dat zij er geen probleem meer mee heeft als luchtvaartmaatschappijen onderling stukjes luchthaven capaciteit op congestieluchthavens, slots genaamd, gaan verhandelen. Verder meldde vorige maand het Amerikaanse Department of Transport dat zij van plan is jaarlijks een flink percentage luchthaven slots op de drie dichtgeslibde luchthavens van New York te gaan veilen. Daarmee maken de VS en de EU fundamenteel verschillende keuzes: de VS hebben hun bekomst van slot trading omdat uit eerdere ervaring daarmee in de VS zou blijken dat nieuwe toetreders tot de vervoermarkt worden buitengesloten. Bovendien benadrukt de Amerikaanse overheid dat zij de eigenaar

van de luchthaven slots is. Dus een airline mag die slots best leasen voor tien jaar, maar daarna moeten ze weer netjes worden ingeleverd bij de overheid. In Europa kiest de Europese Commissie er met haar recente besluit impliciet voor om de historische rechten van de airlines een min of meer permanent karakter te geven. Dat is andere koffie dan 'a permission to use a slot' zoals tot nu toe voorzichtig werd gesteld in de EU-slotallocatie regels.

De vraag is echter hoe tot nu toe de kosten voor het gebruik van luchthavens worden doorberekend.

De doorberekening van de luchthaveninfrastructuurkosten

Terwijl de aanleg- en onderhoudskosten van de weginfrastructuur nog hoofdzakelijk uit de algemene middelen worden betaald, is de doorberekening daarvan bij de luchthavens al van meet af aan anders geweest. Na storting van het geplaatste aandelenkapitaal heeft de overheid er in dat opzicht geen omkijken meer naar gehad. De infrastructuurkosten worden gedekt uit gebruikersheffingen. Elke luchtvaartmaatschappij wordt aangeslagen voor de starts en landingen van zijn vliegtuigen. Voor een B747-400 kost een start plus landing op Schiphol bijv. zo'n € 5000,-. Ook de passagiers mag voor het gebruik van de terminal de *passenger service charge* betalen. In de volksmond staat dat bekend als de luchthavenbelasting. Dat levert gemiddeld per B747 nog eens een kleine € 2000 op bij vertrek. Op sommige luchthavens helpt de reiziger zelfs nog een handje mee door wat parfum en drank aan te schaffen. Het kan namelijk zijn dat de winsten uit de com-

merciële activiteiten (lees: *duty free* en onroerend goed) worden meegenomen in de dekking van de infrastructuurkosten. Dat hangt af van de manier waarop de overheid toezicht houdt op de luchthaventarieven: dat kan *single till* of *dual till* zijn. Voor de goede orde: ongeacht hoeveel drank je koopt op Schiphol, de luchthaventarieven gaan er niet door omlaag, omdat voor Schiphol de *dual till* geldt: een kassa voor de luchthaveninfrastructuur en een kassa voor de commercie.

Ook al is dit heffingenmechanisme een slag beter dan wat we tot nu toe in het wegverkeer kennen -het belast immers in elk geval de mate van gebruik- toch komen we er niet mee weg bij toenemende congestie. Die congestie kent op de Europese luchthavens overigens geen standaardpatroon zoals in het wegverkeer. Sommige luchthavens, zoals Londen Heathrow en Gatwick vertonen het hele jaar elke dag van vroeg tot laat een chronische congestie. Andere luchthavens, zoals de hubs Amsterdam,

echt drukke luchthavens. Om 'peak shaving' mogelijk te maken zou het beprijzen van het gebruik van de start- en landingsbanen daarom moeten variëren met de periode van de dag en niet met de vliegtuiggrootte. In baanbezettingstijd verschilt een Cessna immers nauwelijks van een B747.

Met betrekking tot de drie dichtgeslibde New Yorkse luchthavens heeft een tijdlang de discussie gespeeld of het beprijzen van de congestie danwel veilen van de slots moest worden of een combinatie van beide (Poole & Dachis, 2007). Recent heeft de Amerikaanse overheid de knoop doorgehakt met de keuze voor het jaarlijks veilen van 10% van de slots. Twee veilingmodellen zijn nog in onderzoek. Of het Congres ook akkoord gaat, is echter nog maar de vraag.

Overigens is het congestiepatroon op hub-luchthavens zoals Schiphol een ander verhaal. Congestie treedt zoals gezegd in de transferpieken op en het leeuwen-

ficiëntie oogpunt zou dus een dominante maatschappij die 75% van de vluchten op de betrokken luchthaven voor zijn rekening neemt, slechts zo'n 25% van de verdragingskosten aan zijn broek krijgen. Op een hub-luchthaven waar de pieken bijna helemaal voor rekening komen van de hub-maatschappij zou dat percentage zelfs naar nul tenderen. De maatschappij daarentegen, die maar een paar vluchten in de pieken uitvoert, zou wel de volle mep van de door hem veroorzaakte verdragingskosten moeten krijgen. U voelt hem al aankomen: uit efficiëntie oogpunt een mooi verhaal, maar uit oogpunt van rechtvaardige verdeling minder geslaagd.

Hoe wordt de schaarse luchthavencapaciteit nu en straks verdeeld in Europa?

Een Europese luchthaven die met congestie kampt, wordt conform de EU-regels als gecoördineerd aangemerkt. Dat betekent dat de luchthavenexploitant jaarlijks voor de beschikbare capaciteit een zogenaamde capaciteitsdeclaratie afgeeft voor het maximaal toelaatbare aantal verkeersbewegingen. Op basis van die capaciteitsdeclaratie wordt halfjaarlijks het aantal slots bepaald. Een slot geeft de mogelijkheid aan om op een bepaalde dag van de week op een bepaald tijdstip van de infrastructuur gebruik te mogen maken, in casu te starten of te landen. Een onafhankelijke slotcoördinator deelt de slots conform de EU-regels toe aan de luchtvaartmaatschappijen die daarom hebben gevraagd. Op drukke congestieluchthavens valt er overigens weinig uit te delen, want de gevestigde maatschappijen hebben historische rechten op hun slots, zolang ze die voor tenminste 80% van de tijd ook feitelijk benutten, de *use-it-or-lose-it rule*. Bovendien hebben ze ook nog het recht op *retimings*: komen er nieuwe slots beschikbaar die commercieel aantrekkelijker zijn, dan kunnen ze die ruilen tegen inlevering van hun oude minder aantrekkelijke slots. Kortom, veel valt er dan niet meer te vergeven aan eventuele nieuwe toetreders, waarop de hoop voor de nieuwe concurrentie in de stroomafwaartse vervoermarkt was gericht.

Hoe krijg je de zaak dan nog in beweging? Dat hebben de Engelsen de afgelopen jaren laten zien. Die hebben handig gebruik gemaakt van de ruimte die de EU-slotalocatie-richtlijn 95/93 biedt. Volgens die

'Al met al hebben we in de EU momenteel 77 luchthavens die het hele jaar kampen met dagelijkse congestie.'

Frankfurt en Parijs, laten een opeenvolging zien van aankomst- en vertrekpieken om zoveel mogelijk vluchten in korte perioden op elkaar te kunnen laten aansluiten, waarbij dalen en pieken elkaar dagelijks afwisselen.¹ Al met al hebben we in de EU momenteel 77 luchthavens die het hele jaar te boek staan als 'gecoördineerd', lees: kampend met hardnekkige dagelijkse congestie.

Naar een ander heffingensysteem?

Voor een adequate afstemming tussen vraag naar en aanbod van luchthavencapaciteit biedt het huidige luchthaventariefstelsel weinig soelaas. Het heeft immers hoofdzakelijk een boekhoudkundige kostendekkingsfunctie, gebaseerd op het principe 'what the traffic can bear'. Hoe hoger het startgewicht van het vliegtuig, hoe hoger de heffing. Die gewichtsgereleerde slijtagekosten van de baan vallen echter in het niet bij de congestiekosten op

deel daarvan wordt slechts door één maatschappij veroorzaakt, namelijk de KLM. Met andere woorden, we praten hier niet over congestie als een externe-kostenfenomeen zoals in het wegverkeer, maar het gaat hier hoofdzakelijk om interne congestiekosten, die de KLM zichzelf aandoet. Voor een aantal Amerikaanse luchtvaartmaatschappijen, die ook dat soort overstappieken toepassen, zijn die interne kosten de afgelopen jaren een voldoende prikkel geweest om de lusten en lasten van dat piekpatroon nog eens af te wegen. Zo heeft Delta op haar hub Atlanta een systeem met afgevlakte transferpieken ontwikkeld, dat nu te boek staat als de *continuous hub*.

Brueckner (2002) constateert in dat kader terecht dat uit oogpunt van congestie pricing een airline alleen moet worden aangeslagen voor de verdragingskosten waar hij andere airlines mee opzadelt en niet voor zijn eigen verdragingskosten. Uit ef-

richtlijn mogen slots alleen maar één op één tussen luchtvaartmaatschappijen geruild worden. Daarop hebben de Engelsen het volgende recept bedacht: men vrage een waardeloze slot aan bij de slotcoördinator -in de wandelgangen een junk slot genaamd- die ruile men voor een zeer aantrekkelijke slot van een andere maatschappij, die vervolgens de junk slot weer inlevert bij de slot coördinator. Keurig een op een geruild. Niet uitgesloten is dat de eerste maatschappij een aardig sommetje heeft bijbetaald aan de tweede maatschappij. Zon slotruil pasten British Airlines en Air UK voor het eerst toe in de Guernsey Case. De Engelse rechter besliste echter, op de door Guernsey aanhangig gemaakte zaak, dat zo'n junk slot ruil niet strijdig is met de EU-slotallocatieregels en dat er over geldelijke compensatie evenmin iets te zeggen

5, 2008). Air France en Alitalia zijn de gelukkige verkopers. (Kan Alitalia ook weer even een paar weken vooruit bij een miljoen euro verlies per dag.)

Na eerst tevergeefs geprobeerd te hebben om alsnog de ruil van junk slots en de daarbij vermoede geldelijke compensatie via aanpassing van de EU-richtlijn uit de wereld te helpen, is de Europese Commissie recentelijk blijkbaar toch bekeerd tot het nieuwe evangelie van de *secondary slot trading*. Eind april 2008 kondigde de Commissie aan dat wanneer op andere congestieluchthavens in Europa volgens dit Londense model gehandeld zou worden tussen luchtvaartmaatschappijen, zij niet zal ingrijpen. De facto wordt de eigendom van de slots dus bij de airlines geparkeerd. Toch zal *secondary slot trading* op het vaste

zou dan wel eens veel goedkoper kunnen zijn dan nog meer piek slots bijkopen. De toekomst zal het leren.

‘De prijzen van de slots op Londense luchthavens lopen intussen aardig op.’

viel op basis van de EU-richtlijn. Sindsdien bestaat er een grijze markt voor het verhandelen van slots op de Londense luchthavens. De prijzen lopen intussen aardig op, doordat het nieuwe EU-VS luchtvaartverdrag sinds eind maart 2008 de toetreding van nieuwe maatschappijen mogelijk maakt op de Trans-Atlantische route van en naar Londen: Continental Airlines heeft bijvoorbeeld recent 209 miljoen dollar neergeteld voor vier paar slots op Londen Heathrow. (Air Transport World, March

land voorlopig nog niet zo'n vlucht nemen als op Londen Gatwick en Heathrow, waar het niveau van de congestie redelijk uniek is voor Europese begrippen. Bovendien hebben de betrokken maatschappijen op de hubs in Amsterdam, Parijs en Frankfurt er geen belang bij om de zelf gecreëerde piekcongestie op die manier op te lossen. De waarde van hun slots zit hem vooral in de maximale netwerkconnectiviteit, waarvoor de verkeerspieken instrumenteel zijn. Piek stretchen zonder veel omzetverlies

Voetnoot

1 Een bijzonder voorbeeld zijn de 'egeltjes' luchthavens: de bekende vakantiecharterluchthavens laten een verkeersjaarpatroon zien dat is gebaseerd op een bult in de zomer in combinatie met scherpe weekend pieken en doordeweekse dalen, kortom het plaatje van de egel.

Literatuur

- Balfour, J. (2004). Slot Trading in the European Union, in: ZLW. Vol. 53, Iss.2 (2004), pp. 145-151.
- Brueckner, J.K. (2002), Airport Congestion When Carriers Have Market Power, p 1357-1375, The American Economic Review, vol.92, no.5.
- CAA/OFT (2005). Competition issues associated with the trading of airport slots. OFT832.
- Cole, J. (2006). Experiences of secondary slot trading in the UK. Airport Coordination Limited. Presentation prepared for the EUACA seminar on secondary trading, 28 June 2006, Amsterdam.
- DotEcon (2001). Auctioning airport slots. A report for HM Treasury and the Department of the Environment, Transport and the Regions. January 2001.
- Grether, D.M., R. Mark Isaac and Charles R. Plott, (1989). The allocation of Scarce Resources, Experimental Economics and the Problem of Allocating Airport Slots, Boulder, London.
- Levine, M.E., (1969). 'Landing Fees and the Airport Congestion Problem', Journal of Law and Economics, 12: 79-108.
- Mott MacDonald (2006). Study on the impact of the introduction of secondary trading at community airports. Volume 1 Report. November 2006.
- NERA (2004). Study to assess the effects of different slot allocation schemes. A final report for the European Commission, DG Tren.
- Pagliari, R. (2001). Selling grandfather: an analysis of the latest EU proposals on slot trading. In: Air & Space Europe, vol. 3, no. 1/2, pp. 33-35.
- Poole, R.W., B. Dachis (2007), Congestion Pricing for the New York Airports: Reducing Delays while Promoting Growth and Competition, Reason Foundation, December 2007.
- Reyes, G., (1991). Vliegtuigen, een eeuw luchtvaartgeschiedenis, Aartselaar.
- Starkie, D. (2006). The dilemma of slot concentration at network hubs. Forthcoming in Czerny et al. (eds.) 'How to make slots work'. Aldershot; Ashgate.
- Wit, J.G. de, G. Burghouwt (2007), The impact of secondary slot trading at Amsterdam Airport Schiphol, SEO-rapport 957.

Omdat je goed bent met cijfers hoef je er zelf nog niet één te worden

Kun jij cijfers vertalen naar praktische oplossingen voor onze klanten? Terwijl je hierover nadenkt, vertellen wij alvast iets meer over onszelf.

BDO is een groot, maar overzichtelijk accountants- en advieskantoor. Al onze accountants en adviseurs zijn tot de tanden toe bewapend met kennis, lef en inzicht. Dat moet ook wel want bij ons draag je al snel verantwoordelijkheid voor de klant. Onze klanten zijn veelal ondernemers die vrij willen blijven. Vrij van administratief gedoe. Vrij van lastige rapportages. Zodat ze vooral vrij kunnen ondernemen.

Als jij goed bent met cijfers en ondernemers hun vrijheid gunt, ga dan naar www.werkenbijbdo.nl

Voor vrij ondernemen

Accountants & Adviseurs

Zoals in elke editie van de Rostra Economica ook nu weer een pagina om terug te blikken op de activiteiten van afgelopen periode en om een beeld te krijgen van wat er nog allemaal zal volgen. Omdat het einde van het collegejaar alweer in zicht is, zal het dit keer vooral bij een terugblik blijven. Natuurlijk zijn er nog genoeg mooie Sefa activiteiten in het vooruitzicht, maar het wordt tijd om het stokje over te dragen aan een nieuw Sefa bestuur en eerst maar eens van een mooie zomer te genieten. Dan zullen we daarna zien wat het nieuwe collegejaar weer allemaal te bieden heeft...

Terugblik

Borrels

Natuurlijk hebben we weer een aantal gezellige borrels achter de rug. Op de filmborrel werden er steeds originelere Sefafilmtitels bedacht en een maand later hing de Krater vol Hawaiï-slingers en werden er verfrissende cocktails uitgedeeld tijdens de lenteborrel. Op het EK-borrel kwam niet alleen de oranjestemming er goed in, maar werd ook nog de Sefast van het jaar gekozen en beloond met een mooie prijs. Tussen alle borrels door trok de eerstejaarscommissie er ook weer op uit. Na enkele maanden geleden Breda onveilig te hebben gemaakt, was nu Utrecht aan de beurt. Na een speurtocht met een aantal lachwekkende obstakels en leuke opdrachten eindigde de hele groep in een gezellig restaurant waar de winnaars van de verhitte strijd bekend werden gemaakt. En daarna moest er natuurlijk ook weer geborreld worden. Al met al weer een aantal mooie avonden om op terug te kijken!

Eén Dag Accountant

Op dinsdag 15 april vond het evenement Eén Dag Accountant plaats. Op deze middag konden eerste- en tweedejaars studenten van zowel de UvA als de VU meer te weten komen over het vak accountancy. Aan de hand van enkele presentaties, een case en niet te vergeten het speed-daten met accountants, konden studenten alles leren over wat accountants nu eigenlijk doen en konden zij kennismaken met de vijf grootste en meest bekende accountancykantoren van Nederland. De dag werd afgesloten met een gezellige borrel en was net als voorgaande jaren een groot succes.

Publieke Sector Dagen

Ook de publieke sector dagen zijn alweer achter de rug. Verspreid over twee dagen werden er vier overheidsinstellingen bezocht door een groep studenten. Dit jaar werden het Ministerie van Buitenlandse Zaken, het Ministerie van Economische Zaken, de Autoriteit Financiële Markten en het Ministerie van Binnenlandse zaken

en Koninkrijksrelaties bezocht. Niet alleen waren er verschillende presentaties en interessante cases zodat de deelnemende studenten de bedrijven beter konden leren kennen, maar ook waren er rondleidingen, lunches en borrels georganiseerd die hieraan bijdroegen.

Batavierenrace

Eind april was het traditiegetrouw weer tijd voor de Batavierenrace. Een groep van 25 Sefasten vertrok vrijdagmiddag in busjes richting het oosten van het land. De eerste ploeg zou die nacht in Nijmegen starten aan de grootste estafetteploeg ter wereld. Toen de ochtendploeg het startpunt eindelijk gevonden had, konden zij het overnemen en de laatste 8 etappes werden door de fanatieke middagploeg van Sefa gerend. Ook dit jaar was er natuurlijk weer een tandem mee ter ondersteuning van de renners. Vanzelfsprekend is het hardlopen niet het belangrijkste dit weekend en stond gezelligheid op de eerste plaats. Dit bleek geen probleem te zijn voor het Sefa-team

en naast het hardlopen stond het weekend volop in het teken van relaxen in het zonnetje en het feest dat die zaterdagavond plaats vond.

Intern Weekend

Nog maar nauwelijks was iedereen bijgekomen van het sportieve weekend in Enschede en het volgende weekend stond alweer voor de deur. Op vrijdagmiddag vertrok er een groep van 45 actieve leden richting Texel. Het weer kon niet beter, dus iedereen kon niet wachten om een heel weekend op het strand door te brengen. Daarnaast stonden er natuurlijk genoeg andere leuke activiteiten op het programma, waardoor het een zeer gezellig en geslaagd weekend werd.

Luxury

Op 14 mei organiseerde Sefa een feest in de Zebra Lounge. Onder de naam Luxury werd er een avond neergezet met sigaren en champagne in overvloed. Daarbij werden er VIP-tafels verloot en was er een iPod te winnen. Ook de line-up met onder andere Franky Rizado en Rishi Romero droeg bij aan een erg mooi feest dat zeker voor herhaling vatbaar is!

Vooruitzicht

Consultancy Event

Het lijkt nog ver weg, maar in het eerste blok van het nieuwe collegejaar zal het Consultancy Event weer plaats vinden. In samenwerking met de Natuurwetenschappelijke Studievereniging Amsterdam organiseert Sefa begin oktober een interessante dag waarop studenten in contact kunnen komen met verschillende consultants. Op deze manier kun je de deelnemende bedrijven beter leren kennen en ook meer leren over consultancy, aan de hand van onder andere presentaties en cases. De precieze invulling van de dag zal binnenkort bekend worden gemaakt, dus houd de Sefa website in de gaten!

Nieuw bestuur

Vanaf augustus zal het nieuwe Sefa bestuur 2008-2009 aan de slag gaan. Zij zullen het komende collegejaar eindverantwoordelijk zijn voor alle te organiseren activiteiten en voor alle werkzaamheden die daarbij komen kijken. Natuurlijk zullen ze daarbij geholpen worden door alle commissies die vele actieve leden tellen die ook het komende jaar weer een groot aantal mooie projecten neer zullen zetten. Mocht jij hierbij willen helpen of wil je er meer over weten, stuur dan een e-mail naar interne-zaken@sefa.nl of loop even langs de Sefa kamer (Eo.02)!

De wetenschap achter onze sporters

Tekst: Lars Dekker

Voordat de olympisch atleten over iets meer dan twee maanden aan het grootste sportevenement ter wereld beginnen, zijn ze nu nog volop in training. Veel van de Nederlandse topsporters die naar Peking gaan, bereiden zich voor op het sportcomplex van Papendal. Dit is de thuisbasis van het NOC*NSF en biedt topsporters de gelegenheid hun prestaties te verbeteren in bijna elke tak van sport. Maar waarom trainen zoveel sporters nou precies bij Papendal en hoe worden de kosten van alle faciliteiten die Papendal biedt gefinancierd?

Al jaren heeft Papendal een groot aantal topsporters onder haar hoede. Hiertoe worden onder andere de Nederlandse scherploegen, de Nederlandsche Wielren Unie, de Nederlandse Atletiek Unie, de schaatsploegen TVM, DSB en Telfort en voetbalclub Vitesse gerekend. Deze trainen hard voor grote nationale en internationale wedstrijden. De bekendste topsporters aan het complex zijn 'sportman van het jaar 2007' en meervoudig wereldkampioen schaatsen Sven Kramer, meervoudig Wereldkampioen schaatsen Erben Wennemars, Olympisch- en Wereldkampioene Ireen Wüst en meervoudig wereldrecordhouder en wereldkampioene veldlopen Lornah Kiplagat. Uiteraard biedt Papendal naast deze bekende ploegen en sporters ook plaats aan jeugdige teams of individuele sporters die zich willen ontwikkelen in hun sport.

Wat Papendal onderscheidt van andere sportcomplexen zijn de faciliteiten die het instituut in beheer van NOC*NSF weet te bieden voor de topsporters. Het terrein beslaat 172 hectare en wordt opgedeeld in een buiten- en een binnenaccommodatie. Uiteraard beschikt Papendal over alle basisapparatuur voor de sporters; van een fitnessruimte tot aan een atletiekbaan en een turnzaal. Wat Papendal echter bijzonder maakt zijn de unieke systemen die het heeft, zoals het onlangs in gebruikgenomen videosysteem voor handboogschutters. Dit systeem wordt gebruikt om de bewegingen van de handboogschutters te analyseren en is uniek in Nederland. Ook in de rest van de wereld zijn er niet veel landen die met dit systeem trainen. Ook andere analysesystemen die in het bedrijfsleven al langer hun toepassing hebben gevonden zijn door Papendal overgenomen

om zo de atleten tot topprestaties te laten komen. Als beste voorbeeld noemt Papendal haar analyseapparatuur waarmee coaches aan de ene kant van de wereld rechtstreeks de training van de sporter aan de andere kant van de wereld kunnen volgen. Dit soort apparatuur wordt bij bedrijven al jaren gebruikt en nu dus ook door Papendal ingezet.

Misschien nog wel het meest bijzondere apparaat dat Papendal in haar bezit heeft is de klimaatkamer. Deze klimaatkamer is volgens het instituut de droom van bijna elke topsporter. In de kamer kan elk gewenst klimaat worden nagebootst en zodoende kunnen de topsporters zich optimaal voorbereiden op belangrijke wedstrijden zonder per sé naar het betreffende land af te reizen. Ook kan in de kamer de gewenste hoogte van trainen worden ingesteld. Atleten hoeven daardoor niet meer op hoogtestage in het buitenland maar kunnen doodeenvoudig in Papendal terecht. Jaren geleden hadden de Oost-Duitsers al de beschikking over een dergelijke klimaatkamer. Hun successen bij belangrijke wedstrijden werden vaak toegeschreven aan verboden medische midde-

len maar later bleek dat hun training in de toentertijd onbekende klimaatkamer zijn vruchten afwierp op de wedstrijden. Papendal heeft als eerste instituut van Nederland het ook voor elkaar gekregen om een klimaatkamer te plaatsen.

Aan al deze trainingsfaciliteiten hangt natuurlijk een prijskaartje dat de topsporters niet alleen kunnen opbrengen. Daarom is Papendal ook toegankelijk voor de wat mindere goden onder de sporters. Deze kunnen gebruikmaken van veel van de luxe trainingsmogelijkheden en betalen op die manier mee om de kosten dekkend te houden. Dat is ook waar Papendal uiteindelijk naar streeft; kostenneutraal draaien. Daarbuiten heeft Papendal echter nog een groot aantal manieren waarop zij inkomsten binnenhaalt. Door het organiseren van clinics, demodagen en andere evenementen krijgen enthousiaste sportliefhebbers en met name bedrijven de kans om in contact te komen met de topsport en weet Papendal zich weer gesterkt in haar inkomsten. Niet voor niets is er ook een hele marketingafdeling bezig met het opzetten van dergelijke evenementen, om het voor de belangrijke groep topsporters mogelijk te maken op Papendal te trainen.

Prins Willem Alexander en Erica Terpstra (voorzitter NOC*NSF) bij een training van handbalsters Hillen en Kramer in de klimaatkamer.

Veel bedrijven zijn geïnteresseerd in het sponsoren van het instituut Papendal, zij het in geld dan wel in goederen. Echter, doordat Papendal eigendom is van NOC*NSF is dit een moeilijk verhaal. De

eigen sponsoren van NOC*NSF zitten er natuurlijk niet op te wachten dat een ander er met de goede naam van Papendal vandoor gaat. Daarom komt ook een groot deel van de inkomsten rechtstreeks bij NOC*NSF vandaan, dat zelf direct belang heeft bij de prestaties van de Nederlandse atleten. Al met al kan gesteld worden dat Papendal ongeveer voor negentig procent bestaat uit topsporters. Deze leveren in totaal zo'n vijftien à twintig procent van de inkomsten. De overige tachtig procent komt uit evenementen die Papendal organiseert, het bedrijfsleven en het NOC*NSF.

Er wordt veel geëxperimenteerd door bedrijven en Papendal op het gebied van nieuwe technologieën en toepassingen.

zijn er ook bedrijven die hun diensten ter beschikking stellen, zoals Neptunus die een semi-permanente trainingshal heeft gebouwd voor Papendal. Neptunus is een internationaal bedrijf dat zich heeft gespecialiseerd in de verhuur van tenten en andere accommodaties. Deze samenwerking met het bedrijfsleven helpt Papendal om sneller te groeien en nog betere ondersteuning te bieden aan hun sporters.

Dit alles om Nederlands beste sporters op het hoogste niveau te laten trainen zodat ze bij de belangrijkste nationale en internationale wedstrijden vooraan meedoen. Duidelijk moge zijn dat Papendal in dit opzicht uniek is in Nederland en in de komende jaren zich alleen nog maar verder

‘Ook in de rest van de wereld zijn er niet veel landen die met dit systeem trainen.’

Eenzijds neemt Papendal technologie over vanuit het bedrijfsleven zoals de eerder genoemde analysesystemen, anderzijds zijn er ook bedrijven die leren van de sport en commerciële toepassingen zien in hetgeen er bij Papendal gebeurt. Een goed voorbeeld hiervan zijn de koelvesten die door sporters gebruikt zullen worden in Peking. Deze worden door InnoSportNL, een instelling die zich richt op innovaties in de sport, gezien als een mogelijke manier om kwetsbare oudere mensen te beschermen in warme zomers. Daarnaast

zal ontwikkelen om de sporters het beste van het beste te bieden. Laten we nu hopen dat al deze inspanningen straks op de Olympische Spelen in Peking tot uiting komen en dat de Nederlandse atleten met heel wat eremetaal naar huis terugkomen.

Lars Dekker is 21 jaar en studeert Bedrijfseconomie, richting Financiering. Daarnaast is hij voorzitter van het Sefa Research Project Bulgarije

Bon Marché

Onlangs een boek gekocht. Een tweedehands en oud boek uit een stoffige doos. Op het bordje bij de doos stond: "Uitzoeken. 5 euro". De leren rug, met gouden opdruk, en de gemarmerde voor- en achterzijden trokken de aandacht. De titel, *Economie Sociale et Politique, ou Science de la Vie*, gaf de doorslag en nu ben ik de trotse bezitter van een economieboek uit 1887.

Het aardige van het vakgebied Geschiedenis van de Economie is dat je gerechtvaardigd in boekenstalletjes naar oude economieboeken mag speuren. Er is niemand die zich afvraagt waarom je in oude boeken zit te lezen, of wat je er mee moet. Bij de antiquariaten antwoord ik op de vraag 'zoekt u iets bijzonders' steevast met: 'Ja, ik zoek de eerste druk van de *Éléments d'économie politique pure* van Walras.' Ik weet dat ik dan verder met rust gelaten wordt want de eerste druk van de *Éléments* is schaars, erg kostbaar en zeker niet voorradig, en iemand die daar naar vraagt weet waar hij of zij mee bezig is: speurwerk.

De speurtocht naar een oud economieboek levert meestal niet veel op en zeker niet als je voor de 'eerste drukken' uit het vakgebied gaat. De voor de hand liggende winkels hebben een arsenaal aan managementboeken, economieboeken uit de jaren tachtig en negentig, en zogenaamde Schipholboekjes met de belofte dat je miljonair wordt in 80 dagen als je de inhoud leest. Zelden staat Adam Smith of David Ricardo of Alfred Marshall te wachten bij de Slegte in afwachting van een kooplustige verzamelaar. Een enkele keer staat er een boek uit de jaren dertig, maar dan nog is het de vraag of het gaat om een baanbrekende publicatie van een inmiddels bekende econoom, of de zoveelste bezwering van de Grote Depressie.

In de loop der tijd is mijn strategie wel geëvolueerd. In het begin kocht ik alles waar 'economie' op stond en wat niet duur was. Dit was geen handige strategie. Met een

continue stroom van boeken werd de vollopende boekenkast het afvalputje van de Nederlandse ramsj. Al bij aankoop bleek de waarde van het goed gedaald te zijn tot nul komma nul, zodat na verloop van tijd de papierbak zich kon verheugen op een partij economieboekjes die nooit de geschiedenis van het economisch denken hebben gehaald. Naar verloop van tijd kocht ik alleen nog maar op kaft. Met mijn vinger langs de rijen met boeken werd het boek met de linnen omslag favoriet en uitverkoren boven alle felgekleurde paperbacks, die schreeuwend de economie een nieuwe wending wilden geven. De verlegen linnen omslagen gaapten rustig bij mijn priemende vinger langs de bladzijden. In veel gevallen voegden de linnen omslagen zich bij de ramsj thuis, maar één geheel is het nooit geworden. Ook de leren banden werkten als een magneet op de verlustigde koper, hoewel in veel gevallen de band de inhoud niet waard was. Pas veel later werkte de alfabetische indeling van de winkel in het voordeel van de nieuwe strategie waarin actief werd gezocht op auteursnaam. Een bescheiden aantal boeken weet zich te verenigen met de strenge selectie van genode economen, maar veelal is het bezoek aan de winkel tevergeefs.

En nu dan de *Economie Sociale et Politique, ou Science de la Vie* van L'Abbé Camille Rambaud. Hoewel ik vele negentiende eeuwse economen langs heb zien komen is Rambaud voor mij een onbekende en dat steekt. Het voorwoord van *Economie Sociale et Politique* maakt wel gelijk duidelijk waarom waarschijnlijk een golf aan litera-

tuur aan mij voorbij gegaan is: voor de Abt Rambaud is sociale economie meer dan vragen over productie en consumptie, over geld en krediet, of over industrie of douanes. Sociale economie gaat over de vragen des levens en is daarmee voor de abt een onderdeel van de religie. Het is duidelijk dat Abbé Rambaud een missie heeft, en wie de geschiedenis van Frankrijk kent in de negentiende eeuw weet dat er nog veel te verbeteren viel in de samenleving.

Onze geschiedenis van het economisch denken loopt sinds 1848 via Karl Marx de twintigste eeuw in. Sommige zullen Marx aan de Russische Revolutie verbinden; anderen aan de studentenopstand van 1968. Het ziet er naar uit dat we in dit proces een heel spoor van gelovige economen, of economische gelovigen, kwijt zijn geraakt in de selectie van onze economisch wetenschappelijke eregalerij. Zo nu en dan tref ik nog weleens een collega aan die het stof van dit spoor afveegt, maar over het algemeen wordt hier wat meewarig tegenaan gekeken. Nu de 21ste eeuw zich opdringt om haar plek in de geschiedenisboeken op te eisen verdwijnen ook de voetnoten waar Abbé Rambaud nog asiel had kunnen krijgen.

De leren rug met gouden opdruk staat nu parmantig in de boekenkast, na een goedkope paperback met het werk van Quensay, maar wél voor Ricardo en Smith. En dat allemaal voor vijf euro!

Albert Jolink

De Rostra Economica bestaat inmiddels 55 jaar. Over de geschiedenis van het blad is echter bij redactieleden noch studenten weinig bekend. Om deze kennis wat bij te spijkeren, of wat minder pretentius; wat leuke anekdotes te herhalen is er de rubriek "X jaar geleden in de Rostra". Samen met de column van Albert Jolink over de geschiedenis van de economie heeft de Rostra dus een heus geschiedeniskatern!

32 jaar geleden in de Rostra

Deze editie van de Rostra Economica wijdt uit over allerhande onderwerpen met betrekking tot sport. In mijn zoektocht naar oude Rostra's ging mijn oorspronkelijke aandacht daarom ook uit naar sportonderwerpen. Mijn oog viel echter op de 50^e editie van de Rostra, verschenen in 1976.

In Rostra 268 van februari 2008 beschrijft Nadine Ketel in deze rubriek hoe het er aan toe ging bij de eerste Rostra Economica. Deze rolde in mei 1953 van de persen, maar de meningen waren wat verdeeld. Een aantal hoogwaardigheidsbekleders (waaronder toenmalig burgemeester van Amsterdam Arnold Jan d'Ailly en toenmalig Rector Magnificus van de UvA George van de Bergh) waren bijzonder positief over het nieuwe initiatief: "Schrijft erin, zo vaak Uw hart U daartoe dringt!"

Bij verdeelde meningen hoort ook de negatievere mening van onder andere de toenmalig voorzitter van de faculteit P. Hennipman. Hij was van mening dat de levensvatbaarheid van de Rostra nihil was en hem tot weinig vertrouwen stemde. Zijn mening loog er niet om: "Het zal stellig een moeilijke taak zijn, het (Rostra Economica, red.) op een bevredigd peil in stand te houden."

Het ongelijk van de toenmalige voorzitter wordt aangetoond door het feit dat er ook een 50^e editie van de Rostra uitkwam,

in december 1976. De voorkant van deze editie wordt gesierd door kerststukjes, de term "Halleluja!" en vermoedelijk staat de voltallige (oud-)redactie met foto's afgedrukt. Ook toen werd er een rubriek als deze ingelast voor de speciale editie: 'oud-redacteur blikt terug en beschouwt hoe de Rostra er op dit moment voorstaat'.

Opvallend is het relaas van Frank van den Tempel over de manier van drukken. Tot 1972 werd gebruikgemaakt van het arbeidsintensieve, tijdrovende en dure loodzetwerk. Deze methode werd in dat jaar vervangen door het offsetprocedé. De tijd is ons gelukkig gezind door de huidige manier van werken. Teksten hoeven niet gezet te worden, illustraties worden simpel ingevoegd en onze designer Yvin Hei voegt het geheel tot hetgeen de lezer in handen krijgt. Het gebruik van de computer is hierbij niet weg te denken.

Naast de modernisering van het drukproces vond ook de intrede van de commercialisering plaats. Dit werd vooral gedaan om de redactionele ruimte te vergroten,

die beperkt werd door de faculteitssubsidie. Hierna kreeg het redactieteam vrijwel direct te maken met nieuwe verwickelingen: de faculteit wilde dat de 'actiegroep Economen' hun artikelen in Rostra met hun namen zou ondertekenen. De actiegroep stond hier negatief tegenover met als reden dat dit een 'aanslag op hun kollektief zou vormen'.

Ook in 1972 vond het vijftigjarig bestaan van de faculteit plaats. De toenmalige Rostra bestond doorgaans uit vier pagina's, maar voor deze speciale gelegenheid wilde de redactie een extra dikke editie uitbrengen. Met subsidie van onder andere de faculteit en vereniging SEF (één van de verenigingen die in studievereniging Sefa zijn opgegaan) werd deze editie mogelijk gemaakt. Zij telde zelfs 48 pagina's, een aantal wat overeenkomt met de huidige omvang van de Rostra. Zelfs Wim Duisenberg blijkt redactielid geweest te zijn. Hij geeft in de 50e editie aan geen tijd gehad te hebben om een bijdrage te leveren, maar erg blij te zijn met de vooruitgang van het blad.

Dat de 50^e editie van de Rostra een jubelnummer was, na een tijd van vele veranderingen, is duidelijk. Een editie later maakt Rostra melding van een noodlottige pech voor de toenmalig voorzitter van SEF, Ron Humme. Het overlijden slaat in als een bom en geeft des te meer aan hoe schril het contrast is tussen de jubelstemming aan de ene kant en de harde realiteit aan de andere kant. ^{RE}

Stefan Doorn is 21 jaar en studeert Bedrijfseconomie, variant Accountancy & Control.

Voetbal op de beurs: buitenspel?

Tekst: Lennart Verhoef

Het leek allemaal zo mooi, toen in de jaren '90 de ene na de andere voetbalclub een beursnotering aanvraag. Door de uitzendrechten, de merchandising en door het prijzengeld zouden de clubs véél gaan verdienen. De voetbalclubs konden hun geliefde spelers kopen hun stadion uitbreiden en de aandeelhouders konden verdienen aan hun favoriete club. Maar het liep anders, want inmiddels trekt de ene na de andere voetbalclub zich terug van de beurs. Wat ging er fout?

Van voetbalclub naar entertainmentonderneming

In de jaren '90 zijn voetbalclubs in Engeland, Schotland, Italië, Denemarken, Portugal, Duitsland en Nederland naar de beurs gegaan. Hierin was Engeland koploper met meer dan 15 beursgenoteerde voetbalclubs, in Nederland hebben we er slechts één. Een beursnotering zorgde voor een toestroom van geld naar de clubs. Deze clubs wilden met dit geld hun schulden aflossen, in merchandising investeren of bijvoorbeeld een nieuw stadion bouwen. De clubs zagen een beursnotering als goede toegang tot de vermogensmarkt en als prestigeobject. In de prospectussen van de emissies werden de uitzendrechten, de transferprijzen en de entreegelden genoemd als veelbelovende bronnen van inkomsten. De tv-maatschappijen boden veel geld voor de uitzendrechten van voetbalwedstrijden. En, zo was de gedachtegang van de clubs, als er goed gespeeld wordt komt er ook nog veel prijzengeld binnen.

Deze aandelen werden over het algemeen succesvol geïntroduceerd. Eind jaren '90

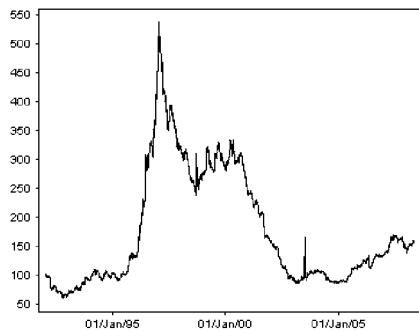
heerste een positief beursklimaat en de voetbalclubs profiteerden hiervan. Er ontstond een enorme toestroom van kapitaal naar de beurs. Dit kapitaal was veelal in handen van consumenten die nog niet eerder hadden gehandeld op de beurs. Een aandeel in hun eigen voetbalclub leek fantastisch. Toch waren er ook enkele institutionele beleggers die aandelen kochten in de voetbalclubs. Wat een voetbalclub op de beurs doet vroeg toen kennelijk niemand zich af.

Van entertainmentonderneming naar junkbond

Met de beursgenoteerde voetbalclubs ging het de eerste jaren vrij goed. De bedragen die betaald werden voor de uitzendrechten waren enorm en de toestroom van 'nieuw' geld naar de beurs bleef enorm. Maar de dotcom bubble spatte in 2001 uiteen en de voetbalclubs werden het kind van de rekening. Juist de 'plezier'-aandelen werden extra hard afgestraft en zo ging elke genoteerde voetbalclub onderuit. Door het faillissement van enkele aanbieders van betaal-tv werden de geschatte inkomsten

van de uitzendrechten niet gehaald. Minder mensen dan beoogd wilden betalen voor een tv-uitzending van een wedstrijd. Daarnaast stortte in 2002 de transfermarkt in waardoor de spelers voor een te hoog bedrag op de balans stonden. Afboekingen en verliezen waren het gevolg. Het 'product' voetbal bleek conjunctuurgevoeliger dan verwacht waardoor de inkomsten uit entreegelden en merchandising tegenvielen. De sportieve prestaties en de geruchten rond transfers bleken wel van invloed op de beurskoers, zij het een geringe invloed. Van veel grotere invloed op de koers was het nieuws rond de uitzendrechten en het nieuws over de financiële huishouding en het gevoerde beleid. Het financiële beleid liet in veel clubs te wensen over. De bestuurders in die clubs moesten plotse-ling de overstap maken van het besturen van een voetbalvereniging naar het besturen van een beursgenoteerde onderneming. Dit was iets waar veel van hen geen ervaring mee hadden. Daarnaast waren veel bestuurders ook supporter én aandeelhouder, wat de zaak alleen maar complexer maakte. Manchester United was een van de weinige clubs die jaarlijks winstgevend het voetbal kon exploiteren. Daarom werd het ook snel één van de rijkste clubs van Europa. Maar Manchester United is eind 2005 van de beurs gehaald, toen 75% van de aandelen in het bezit kwamen van de Amerikaan Malcolm Glazer. De meeste

andere voetbalclubs kampen nog steeds met structurele verliezen en fors dalende beurskoersen.

Het koersverloop van de Dow Jones STOXX Football Index.

Tekenend voor deze geschiedenis is ook het koersverloop van de Dow Jones STOXX Football Index. In deze index zitten alle 27 nog beursgenoteerde voetbalclubs van Europa en Turkije. Na de explosieve stijging eind jaren '90 is de koers nu al vijf jaar aan het schommelen.

Van junkbond naar privé-speeltje

De laatste jaren worden de beursgenoteerde voetbalclubs steeds vaker opgekocht en zo weer van de beurs gehaald. Dat begon in 2003 toen de Rus Roman Abramovitsj in 2003 de Engelse voetbalclub Chelsea verwierf. Voor een bedrag van 1 pond nam hij de club over, inclusief de torenhoge schulden. Daarna heeft hij voor maar liefst 700

miljoen de club AC Milan opgekocht, in Nederland is AZ eigendom van Dirk Scheeringa van de DSB Bank en in Frankrijk is Olympique de Marseille aan Jack Kachkar, een Canadese farmaceuticoon, verkocht. Soms vallen voetbalclubs ook ten prooi aan hedge funds. Zo is Borussia Dortmund gedeeltelijk opgekocht door FM Fund Management Ltd, een Europees hedge fund, hierdoor steeg het aandeel met 76%. Maar FM Fund Management heeft het belang, volgens hun persbericht, voor de 'langere termijn' verworven.

Ajax: geen uitzondering

Op 11 mei 1998 werd Ajax de eerste Nederlandse beursgenoteerde voetbalclub. Ook deze club ging mee in de hausse van beursnoteringen; in 1997 en 1998 gingen meer dan tien voetbalclubs naar de beurs. De beursnotering werd door de toenmalige bestuurders van Ajax als noodzakelijk geacht voor de aansluiting met de Europese top. Die aansluiting was gemaakt door het sportieve succes halverwege de jaren '90, maar nu was het nodig dit vol te houden. Ajax wilde het geld investeren in de jeugdopleiding, in andere clubs en in de merchandising. Deze andere clubs zitten in Ghana, Zuid-Afrika en België, ze zijn bedoeld om talent zelf op te leiden in plaats van het talent voor de hoofdprijs van een andere club te kopen. Ajax dacht veel geld te kunnen gaan verdienen met entreegelden, transfers, prijzengeld, sponsors,

de beursnotering geen succes genoemd kan worden. Dit is dan ook de algemene conclusie van een onderzoek dat Ajax heeft laten uitvoeren. Dit onderzoek, 'Ajax, de weg naar winst' heeft vanaf de beursintroductie het beleid onderzocht. De notering heeft Ajax naast een 'eenmalige kapitaalinjectie geen financiële meerwaarde gebracht'. Ondanks de commercialisering van de club met *businessseats*, *skyboxes* en *vipplaatsen* wist Ajax geen structurele inkomsten te behalen. De 'clubliefde erodeerde' en er ontstond een spagaat tussen de club, de supporters en de beursnotering, aldus het onderzoeksrapport. Omdat de financiële prestaties een afspiegeling zijn van de sportieve prestaties vielen de inkomsten van de uitzendrechten, de merchandising, de sponsoring en natuurlijk ook het prijzengeld tegen. Naast problemen op het veld kent Ajax ook problemen in het bestuur. In tien jaar versleet de club acht trainers. En elke nieuwe trainer gaf veel geld uit aan nieuwe spelers. En zo bleef de aansluiting met de Europese top uit.

In het gebroken boekjaar 2006/2007 werd een verlies geleden van 10,4 miljoen euro tegen een omzet van 64,9 miljoen euro. Over het eerste halfjaar in het boekjaar 2007/2008 was de winst 21 miljoen euro. Een jaar eerder werd in die periode een verlies geleden van 5,6 miljoen. Er is dus wel iets positief te melden rond de notering.

Wat een voetbalclub op de beurs doet vroeg toen kennelijk niemand zich af.

miljoen euro aan spelers gekocht. Een jaar later werd Chelsea dan ook landskampioen, voor het eerst in 50 jaar. Abramovitsj kan het betalen: Forbes schatte zijn vermogen dit jaar op 23,5 miljard dollar. Dat geld heeft hij overigens onder andere verdiend met de verkoop van zijn aandelen in een Russisch oliebedrijf. In 2007 is de Engelse club Ipswich Town voor 66 miljoen euro gekocht door Marcus Evans. Deze medisch Engelse zakenman mag zich nu eigenaar noemen van 90% van de aandelen. Maar ook buiten Engeland worden er voetbalclubs opgekocht door gevierde zakenmannen. In Italië heeft Silvio Ber-

lusconi de club AC Milan opgekocht, in Nederland is AZ eigendom van Dirk Scheeringa van de DSB Bank en in Frankrijk is Olympique de Marseille aan Jack Kachkar, een Canadese farmaceuticoon, verkocht. Soms vallen voetbalclubs ook ten prooi aan hedge funds. Zo is Borussia Dortmund gedeeltelijk opgekocht door FM Fund Management Ltd, een Europees hedge fund, hierdoor steeg het aandeel met 76%. Maar FM Fund Management heeft het belang, volgens hun persbericht, voor de 'langere termijn' verworven.

Maar helaas, in het verleden behaalde sportieve resultaten bleken geen garantie te bieden voor de financiële toekomst. Nu, 10 jaar later, is iedereen het erover eens dat

Over Ajax

De emissie, natuurlijk begeleid door de toenmalige hoofdsponsor ABN-AMRO, wordt meer dan 15 keer overtekend. Maar helaas, in het verleden behaalde sportieve resultaten bleken geen garantie te bieden voor de financiële toekomst. Ondanks de commercialisering van de club met *businessseats*, *skyboxes* en *vipplaatsen* wist Ajax geen structurele inkomsten te behalen. 'De clubliefde erodeerde' en er ontstond een spagaat tussen de club, de supporters en de beursnotering, aldus het onderzoeksrapport van de commissie Coronel. Zo wilde de AFM een officieel persbericht van Ajax als een speler een blessure had opgedaan omdat dit gevoelige koersinformatie betrof.

van Ajax. Dit heeft zich alleen nog niet vertaald in een hogere koers. De emissiekoers was Fl. 25,- (~ € 11,34), na 2000 is de koers hier niet meer boven geweest. Het aandeel schommelt nu rond de € 7,50. Van de aandelen is 73% in bezit van de vereniging Ajax. Het typische hiervan is dat deze vereniging géén winstdoel kent. Slechts 27% van het aandelenkapitaal is bij beleggers geplaatst. Hiervan is 9,95% in handen van de Adri Strating, bekend en berucht van de Clickfonds-affaire. Daarnaast heeft de Britse verzekeraar Aviva, het moederconcern van Delta Lloyd, 8,56%. Deze zegt de aandelen in bezit te hebben voor de winst.

De emissie, natuurlijk begeleid door de toenmalige hoofdsponsor ABN-AMRO, wordt meer dan 15 keer overtekend.

De rest, 8,49%, is in handen van fans. Deze zijn niet erg actief met hun aandelen gezien de omzetten ervan op de beurs. Zij zijn dan waarschijnlijk ook meer geïnteresseerd in de prestaties op het sportieve vlak dan in de financiële prestaties.

In het eerder genoemde onderzoeksrapport naar het bestuur van Ajax in de afgelopen 10 jaar wordt gesteld dat de doelen van Ajax beter te behalen zijn als private onderneming. Ajax wil graag af van de schijnwerpers van de beurs. Zo wilde de AFM een officieel persbericht van Ajax als een speler een blessure had opgedaan omdat dit gevoelige koersinformatie betrof. Ook moeten de transferprijzen openbaar gemaakt worden, net als de vergoedingen aan de directie. Ajax ziet deze belangstelling als belemmerend voor de organisatie. Een ander argument voor de beëindiging van de beursnotering is dat Ajax het niet gebruikt waar het in eerste instantie voor bedoeld was. Namelijk eenvoudigere toegang tot de vermogensmarkt. Zo heeft er nooit een tweede emissie plaatsgevonden. Door de lage waardering van het aandeel is dit ook niet erg aantrekkelijk voor de club. Binnen Ajax gaan dan ook de geruchten dat de beursnotering binnenkort wordt stopgezet. Op basis van de huidige beurskoers heeft de voetbalclub ongeveer 35 miljoen euro nodig om het bedrijf Ajax NV van de beurs te halen, dit is nog exclusief de over-

namepremie. Deze 'delisting', kan op een aantal manieren gebeuren. Ajax zou dit geld ook kunnen lenen bij een bank of een sponsor, zoals Aegon. Ook een rijke particulier zou dit geld kunnen lenen of zelf de aandelen kopen en zo grootaandeelhouder worden. Mocht u nog een eigen voetbalclub willen, dit is uw kans!

Buitenspel?

Het lastige van een beursnotering van een voetbalclub is dat het géén gewoon bedrijf is. In een 'gewoon' bedrijf wordt er gestreefd naar marktdominantie. Alle concurrenten dienen te worden verslagen en

daarvoor dient het product superieur te zijn. Maar wat is nu eigenlijk het product van een voetbalclub? Dat zijn niet de fysieke producten van de merchandising, dat is het voetbal. Door het voetbal worden de seizoenskaarten, de reclames, de uitzendrechten en ook de merchandising verkocht. Maar voor een mooie voetbalwedstrijd heb je twee partijen nodig. De wedstrijd, de confrontatie, dát is het product. De competitie en dus het product 'voetbal' is het mooist met allemaal even sterke teams. De voetbalclubs hebben elkaar dus nodig. Er zou dan ook nooit één enkele aanbieder kunnen overblijven.

Het is duidelijk dat veel voetbalclubs zich op de beursnotering hebben verkeken. De noteringen werden niet gebruikt als

toegang tot de vermogensmarkt en de reclame-effecten waren minimaal. Van het opgehaalde kapitaal van de emissie is veel terechtgekomen bij kortlopende risicovolle investeringen. Het is dan ook weinig clubs gelukt om de financiële doelstellingen te halen en van het voetballen een rendabele onderneming te maken. Veel clubs zijn voor de noodgedwongen verzakelijking vervreemd van hun supporters en hun sportieve doelstellingen. Dat de belangen in de clubs nu overgenomen worden door vermogende particulieren en hedge funds is een logische vervolgstap. Sommige van deze vermogende particulieren zien het als een 'speeltje' en hebben het behalen van winst dus niet als doelstelling. Andere particulieren en hedge funds verwachten door middel van speculatie wel te kunnen verdienen aan voetbalclubs. De notering komt hiermee buitenspel te staan. En om met Johan Crujff te eindigen: 'Je gaat het pas zien als je het door hebt', maar ach, 'das logisch'.

Lennart Verhoef is 21 jaar en derdejaars student Bedrijfskunde

Bronnen

- Koersen, www.iex.nl, 04-05-2008
- Hettinga, G., Effectdossier Voetbal, www.veb.nl, 08-05-2008
- Banning, C., & Schoof, R, Ajax vulde gaten met beursgang en middagmaat, www.nrc.nl, 08-05-2008
- Banning, C., & Schoof, R, God van de handel was maar even god van Ajax, www.nrcnext.nl, 08-05-2008
- Rapport onderzoekscommissie Coronel, Ajax, de weg naar winst, www.ajax.nl, 17 februari 2008

<On the ambition to excel>

We view ambition as a quality to be cherished. Because we see it as a force that fuels initiatives. The best form of ambition combines the will to be independent with the willingness to take on responsibility. That's what we call the ambition to excel. If you think you, too, have that kind of ambition, we would like to hear from you.

For our Analyst Program, NIBC is looking for university graduates who share our ambition to excel. Personal and professional development are the key-elements of the Program: in-company training in co-operation with the Amsterdam Institute of Finance; working side-by-side with professionals at all levels and in every financial discipline as part of learning on the job. We employ top talent from diverse university backgrounds, ranging from economics and business administration, to law and technology. If you have just graduated, with above-average grades, and think you belong to that exceptional class of top talent, apply today. Joining NIBC's Analyst Program might be the most important career decision you ever make!

We offer a highly competitive compensation package with a significant variable component. Additionally, you also benefit in the company's future growth by participating in a long-term incentive plan. Want to know more? Surf to www.careeratnibc.com.

THE MERCHANT BANK OF CHOICE

Interested? Please contact us: NIBC Human Resources, **Fleur Groeneveld**, +31 (0)70 342 55 52, recruitment@nibc.com. For further information see www.careeratnibc.com. NIBC is a North West European Merchant Bank of Dutch origins with worldwide activities. We are entrepreneurial in a way that is always in keeping with our clients' best interests. We believe ambition, teamwork, and professionalism are important assets in everything we do. NIBC N.V. Carnegieplein 4, 2517 KJ Den Haag.

THE HAGUE • LONDON • BRUSSELS • FRANKFURT • NEW YORK • SINGAPORE • WWW.NIBC.COM

top: Daniel, Yvan, Kasper, Danilo, Mark bottom: Tjalmar, Lilian, Kevin

Your University, Your interest, Your Student Council!

This is already the last edition of Rostra this year. The Rostra has been a good way to inform students and other interested people about the things we have been doing this year. In this last edition of Rostra we will describe our activities of the past year.

Complaint student

This was the first year the complaint student was part of the student council. We have received a lot of complaints about the faculty and Kevin van den Berg has excellently handled these complaints. The complaints were solved fast and accurate. This has been an improvement over the last couple of years so we are happy with this change.

The OER

This year the changes in the OER were on the agenda of the FSR. Changes in the OER have to be approved by the FSR. After meeting and discussing with the dean and the director of education the most important articles have been changed and improved.

Campaigns

The student council has conducted campaigns for several subjects. The first campaign was about Sorbon. During this campaign we have asked students for their opinion and this has been communicated to Sorbon. From that time onwards Sorbon tries to increase its quality and also to listen more to the demands of students.

The second campaign was about making the FSR more widely known. We have moved our room to the e-hall to become more widely known and we think we have succeeded in this.

The final campaign was about correcting times. During this campaign the problems have been addressed and the directors of education are now more familiar with the problem.

Covenant

The covenant has been one of the most important topics of this FSR. The covenant is the five-year plan of the FEB. The final version of the document will be finished this summer.

Elections

Next year a whole new student council will begin its term. Next year's student council will consist of: Koon Sang Tjang, Melissa Oosterbroek, Naomi Jacobs, Thijs Bender, Ewout de Kok, Otto Kruse, Jelle van der kolk en Dirk Schoen

The FSR wants to thank all readers of Rostra for reading our page. We wish everyone pleasant holidays and we will again report our activities in Rostra next year!

FEB Facultaire Studentenraad
Roetersstraat 11
1018 WB Amsterdam
Room 1.26

Tel.: +31 20 525 4384
Email: feb@studentenraad.nl
www.studentenraad.nl/feb

Amsterdam Business School

Voorlichtingsavond

woensdag 2 juli 2008 om 19.00 uur

»Thinking Business«

Masteropleidingen voor professionals in deeltijd:

- The Amsterdam MBA
- Master in Business Studies Intensive Programme (MSc)
- Master of International Finance
- NIEUW: The Independent Executive MBA

Specialistische parttime masteropleidingen op het gebied van:

- Accountancy (RA)
- Financial Planning
- Auditing (RO)
- IT-Auditing (RE)
- Controlling (RC)
- Verzekeringskunde & Risk Management

Meer informatie en aanmelden: www.abs.uva.nl

Roetersstraat 11 | 1018 WB Amsterdam | T (020) 525 4286 | abs@uva.nl

Olympische Spelen

Berlijn 1936 – Peking 2008

Tekst: Ruben van Tilburg

De moderne Olympische Spelen zijn ontstaan in 1896 op initiatief van de Franse Baron Pierre de Coubertin en vonden plaats in Athene. Sindsdien is er altijd een grote strijd geweest tussen steden over de locatie van toekomstige Olympische Spelen. Ook voor de Olympische Spelen van 1936 heerste er een strijd en wel tussen Barcelona en Berlijn. Uiteindelijk werd in 1931 besloten dat de Spelen in Berlijn zouden plaatsvinden.

Duitsland was toen een democratisch land en de Nazi's waren nog niet aan de macht. Pas toen Hitler in 1933 Rijkskanselier werd, kwam er verzet tegen Berlijn als nieuwe Olympische stad. Het was bekend dat joden in Duitsland bedreigd en gediscrimineerd werden en er gingen zodoende ook stemmen op om de Olympische Spelen van Berlijn te boycotten. Uiteindelijk hebben de Olympische Spelen van 1936 in Berlijn doorgang gevonden en hebben deze een belangrijke rol gespeeld in de propagandamachine van de Nazi's.

Ook Nederland twijfelde enige tijd aan deelname aan de Olympische Spelen van Berlijn in 1936, maar besloot uiteindelijk toch om mee te doen. Over de afwegingen destijds is weinig bekend, maar waarschijnlijk heeft het argument dat Olympische Spelen nooit gebruikt zouden moeten worden voor boycotacties of andere politieke protesten een rol gespeeld. In de Verenigde Staten was er een sterkere cam-

pagne gestart om de Olympische Spelen te boycotten. Om de discussie kort te sluiten bracht Avery Brundage, voorzitter van het Olympisch Comité van de VS, in 1935 een kort bezoek aan Berlijn onder streng toezicht van de Nazi's. Hitler beloofde uitdrukkelijk om het Olympische handvest naar de letter te volgen en bovendien beloofde hij dat er geen enkele vorm van rassendiscriminatie zou plaatsvinden. De

teksten uit Berlijn verwijderd. Daarnaast verklaarde de Duitse overheid dat joden in principe gewoon een plaats konden krijgen in de Duitse Olympische ploeg. Hierdoor werd er in allerijl één half-jodin aan de Duitse ploeg toegevoegd: de schermster Helène Mayer. Dit was een slimme constructie van de Nazi's, aangezien ze zo konden aantonen dat het wel meeviel met de slechte behandeling van de joden. Deze

Ook Nederland twijfelde enige tijd aan deelname aan de Olympische Spelen van Berlijn.

Olympische Spelen in Berlijn zouden enkel en alleen een sportevenement zijn en niet gebruikt worden om politieke doeleinden te promoten. Om deze uitspraken kracht bij te zetten werden tijdelijk alle borden en aanplakbiljetten met antisemitische

argumenten waren overtuigend genoeg voor Brundage, die geloofde dat politiek en sport nooit door elkaar gehaald zouden mogen worden, waardoor hij besloot dat de VS mee kon doen aan de Spelen. Hij kreeg hierbij steun van de Coubertin.

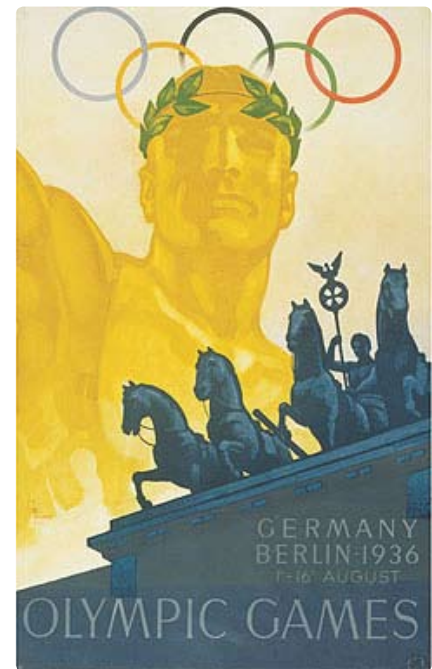
De aankondiging van de VS dat zij zouden deelnemen had een grote invloed op andere landen. Nadat de VS eenmaal meedeed was de boycotdiscussie geslecht en deden uiteindelijk negenveertig landen mee.

Toch bleven er binnen de VS nog steeds grote meningsverschillen bestaan. Jeremiah Mahoney, voorzitter van de amateur Atletiek Unie van de VS, bleef bij het standpunt dat de ziel van de Olympische Spelen geschonden werd door het rassonderscheid dat de Nazi's maakten. Hij wilde niet dat atleten uit de VS betrokken raakten bij conflicten tussen Joden en Nazi's en kreeg op dit punt steun van Ernest Lee Jahncke, lid van het Internationaal Olympisch Comité in de VS. Deze werd door zijn bezwaren tegen de Olympische Spelen in Berlijn ontslagen bij het IOC. Zo is hij het

enige IOC lid dat ooit ontslagen is in een geschiedenis van meer dan honderd jaar. De vacature die vrij kwam werd interessant genoeg ingevuld door Brundage. Dat er uiteindelijk gekozen is voor deelname aan de Olympische Spelen in een land dat minderheden discrimineert is niet geheel onbegrijpelijk, aangezien in andere delen van de wereld in die tijd vaak ook nog minderheden werden achtergesteld. In de VS, een van de prominentste IOC leden en het land dat de grootste boycotcampagne tegen Duitsland voerde, was discriminatie en onderdrukking van minderheden nog aan de orde van de dag. Een groot verschil is wel dat in de VS minderheden nooit vanuit de overheid zijn vervolgd, maar in veel staten hadden zwarten in de jaren dertig nog geen kiesrecht en moesten ze bijvoorbeeld achter in de bus zitten.

De komende Olympische Spelen in de zomer van dit jaar zullen gehouden worden in Peking. Het afgelopen jaar is de discussie opgelaaid over eventuele deelname aan deze Olympische Spelen. De reden hiervoor is dat China het niet zo strikt neemt op het gebied van de mensenrechten, de Falung Gong Beweging vervolgt en een grote invloed uitoefent op bijvoorbeeld Tibet. Met name het verbeteren van de mensenrechten was een van de belangrijkste eisen die gesteld werd toen Peking in 2001 de Olympische Spelen van 2008 kreeg toegewezen. De Britse krant Times en sommi-

ge Amerikaanse congresleden hebben in dit kader de Olympische Spelen van Peking dan ook met de Olympische Spelen van Berlijn in 1936 vergeleken. Iets wat uiteraard op direct protest stuitte van de Chinese Communiste Partij (CCP). Toch is deze vergelijking niet helemaal uit de lucht gegrepen, aangezien de CCP de Olympische Spelen ook gebruikt als propagandamiddel binnen het eigen land.

De keuze om uiteindelijk een Olympische Spelen te boycotten zorgt voor veel problemen. Sporters hebben er jarenlang voor getraind en zouden hun droom niet kunnen verwezenlijken. Ook zou een statement van deze aard jarenlang kunnen zorgen voor vertroebelde verhoudingen. Daarnaast blijft het een belangrijk argument dat sport en politiek gescheiden zaken zouden moeten zijn. Een lastig argument om te gebruiken als het ontvangende land deze scheiding niet streng hanteert. Misschien was het beter geweest om de Olympische Spelen van 1936 in Berlijn totaal te boycotten en misschien is het beter om de Olympische Spelen in Peking te boycotten, maar het blijft de vraag of het de gewenste resultaten oplevert. ⁶⁵

Ruben van Tilburg is 21 jaar. Hij is vierdejaars student Algemene Economie en doet een schakelprogramma Sociologie.

Wenen

Tekst: Kim Boon

Eind januari ben ik voor een half jaar vertrokken naar Wenen. Voordat ik naar het buitenland ging voor mijn Erasmus uitwisseling vroeg ik me altijd af (en ik was vast niet de enige) waarom de EU geld geeft aan uitwisselingsstudenten, terwijl iedereen weet dat het de studenten meer te doen is om het plezier en de feesten dan werkelijk om het studeren in een ander land. Ik denk dat je zelf op uitwisseling moet gaan om achter het antwoord te komen. Er zit wel degelijk een achterliggende gedachte achter...

Mijn ervaring begon met een maand opfriscursus Duits. Op zich heeft dat geholpen maar het Weense accent blijft een accent apart: zelfs Duitsers hebben er moeite mee de Weners te verstaan en andersom. Over het algemeen zijn de vakken die ik volg in het Engels, op een na. Het niveau is heel vreemd, ik moest natuurlijk vakken volgen op (Nederlands) bachelor/ master niveau en daardoor volg ik nu vakken die ze in Wenen zien als Master/ PhD vakken. Tegelijkertijd verschilt het niveau nogal per vak en het is dus nog even afwachten hoe het met de punten zal gaan!

Het studentenleven is hier erg goed, ze zijn overal heel studentvriendelijk! Zo zijn er vaak avonden waarop er bijvoorbeeld van 20.00 – 21.00 uur gratis cocktails worden

geschonken, en nee zelfs dan zijn ze niet gierig met de alcohol! Ook krijg je op heel veel culturele uitjes studentenkorting: iedere dag in de bioscoop en bij musea, opera en theater. Wenen is daar natuurlijk dé stad voor en tegen studentenprijzen is dat zeker de moeite waard! Zo ben ik een keer naar de opera Carmen geweest - we kregen de beste plaatsen van de hele Opera. Heel erg cool! Het was in het Duits maar prima te volgen en vooral erg verslavend!

Er worden hier veel feesten georganiseerd, het een nog origineler dan het ander. Zo was er laatst een Tram-party: een tram ging de stad rondrijden met keiharde muziek aan. Grappig om mee te maken. Ook zijn er vaak internationale feesten op een boot in de Donau, ook erg leuk! De drankprijzen zijn ongeveer zoals in Nederland, alleen is een glas wijn hier een stuk goedkoper en heel vreemd: de non-alcoholische dranken kosten vaak het dubbele! Tsja... rara wat er dan het meeste gedronken wordt... ach ja, we blijven natuurlijk (arme) studenten!

Om terug te komen op de achterliggende gedachte: ik heb echt heel veel verschillende mensen leren kennen en met hen wissel je natuurlijk veel ervaringen uit. Zo wist ik niet dat bijvoorbeeld in Finland en Denemarken de jongens allemaal een jaar moe-

ten besteden aan 'civil service' - dit kan een jaar in het leger zijn maar ook een jaar bij de sociale dienst. Op mijn beurt, heb ik heb de andere Europeanen verslaafd gemaakt aan de Nederlandse paaseieren, die zij nooit eerder hadden gezien. Persoonlijk denk ik dat dit de reden is dat de EU zoveel geld geeft aan uitwisselingsprogramma's, want ookal feest je dus vrij veel, je leert op deze manier heel veel verschillende Europeanen kennen met allen hun eigen gewoontes en achtergronden.

Het is een geweldige ervaring om nooit te vergeten! Heel jammer dat de tijd voorbij vliegt maar gelukkig heb ik nog veel om naar uit te kijken, zoals het komende EK dat gespeeld wordt in Wenen (en natuurlijk ook Bern).

Kim Boon is 21 jaar en is derdejaars student Algemene Economie.

OPTIVER

DERIVATIVES TRADING

Handel

in het hart van de financiële wereld

Sla jij 's ochtends de krant nieuwsgierig open? Vraag jij je af wat de gebeurtenissen in de wereld voor invloed hebben op de beurskoersen? Denk dan eens aan een baan als Trader. Als Trader houd je continu het wereldnieuws in de gaten en vertaal je dat naar handel in financiële producten. Hoe je dat doet? Dat leer je tijdens de interne opleiding van 4 tot 5 weken.

Daarnaast moet je een aantal eigenschappen hebben die niet aan te leren zijn: een competitieve geest, een resultaatgerichte instelling en een heel goed analytisch inzicht.

Wij zoeken Traders: initiatiefrijke academici met een excellent cijfermatig inzicht – relevante werkervaring is niet vereist. We verwachten een grote zelfwerkzaamheid want je blijft leren gedurende je loopbaan binnen Optiver. Je moet hier zelf veel tijd en energie in steken maar er staat ook veel tegenover: Optiver

biedt je de kans om jezelf te ontplooiën binnen een professionele, internationale handelsorganisatie. Heb jij een sterke drive om te winnen en ben je niet bang om verantwoordelijkheid te dragen? Ga naar www.optiver.com voor meer informatie over de vacatures en om te solliciteren.

Optiver is één van de snelst groeiende en meest succesvolle handelshuizen in Europa. Wereldwijd zijn wij actief in de handel van opties, aandelen en futures en zijn we gespecialiseerd in de arbitrage van financiële producten voor eigen rekening en risico. Met kantoren in 's werelds belangrijkste financiële centra Amsterdam, Chicago en Sydney handelen wij op beurzen wereldwijd, 24 uur per dag.

 Optiver
DERIVATIVES TRADING

Optiver, Sanneke Franken (Recruiter Trading), De Ruyterkade 112, 1011 AB Amsterdam, T 020 - 531 9000

Optiver zoekt Traders

Acquisitie n.a.v. deze advertentie wordt niet op prijs gesteld.

FEB Flits

Decaan geridderd

Tom Wansbeek, decaan van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde van de UvA, is op vrijdag 25 april benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. Hij ontving de Koninklijke Onderscheiding uit handen van burgemeester Jacques Wallage tijdens een speciale bijeenkomst in het stadhuis van Groningen.

Prof. dr. T.J. Wansbeek was van 2001 tot 2007 decaan van de Faculteit Economi-

sche Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen. Hij werd daar geroemd om zijn inzet voor de kwaliteit en de internationalisering van het onderwijs. Hij was een van de initiatiefnemers van de fusie tussen de faculteiten Economische Wetenschappen en Bedrijfskunde. Tijdens zijn bestuursperiode in Groningen is er onder andere een uitgebreid systeem van kwaliteitszorg ingevoerd alsmede een volledige Engelstalige opleiding onder de naam *International Economics and Business*. Ook zorgde hij ervoor dat de onderzoeksschool SOM, het samenwerkingsverband tussen de faculteiten Economie en Bedrijfskunde en Ruimtelijke Wetenschappen, werd geaccrediteerd. Wansbeek ontving de Koninklijke Onderscheiding op voordracht van de Rijksuniversiteit Groningen. Voor de benoeming in de Orde van Oranje-Nassau komen personen in aanmerking die zich voor de samenleving bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt. Het gaat hier om bijzondere, persoonlijke verdiensten die door hun uitstraling duidelijk herkenbaar zijn in de samenleving.

Nout Wellink geeft toelichting jaarverslag DNB

Dr. Nout Wellink, president van De Nederlandsche Bank, gaf op 17 april j.l. op het Roeterseiland een persoonlijke toelichting op het recentelijk verschenen jaarverslag, het beleid van De Nederlandsche Bank en het toezicht op de financiële sector. Deze lezing werd georganiseerd door Bureau Alumni van de FEB en was gratis toegankelijk voor alumni, medewerkers en studenten van de FEB.

Arnoud Boot benoemd tot lid van de KNAW

Prof. dr. A.W.A. Boot, hoogleraar ondernemingsfinanciering en financiële markten bij de FEB, is benoemd tot lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW).

De KNAW adviseert de regering over ontwikkelingen in de wetenschappen en bevordert wetenschappelijke samenwerking op nationaal en internationaal gebied. De leden komen maandelijks bijeen voor discussie over wetenschappelijke onderwerpen en zijn actief in besturen en commissies van de Akademie.

Arnoud Boot (1960) is naast hoogleraar ook directeur van het Amsterdam Center for Law & Economics (ACLE) van de Universiteit van Amsterdam. Ook is hij onder meer lid van de Sociaal Economische Raad (SER) en de Bankraad van De Nederlandsche Bank.

Erik Plug Director of Graduate Studies bij Tinbergen Instituut

Erik Plug, hoogleraar Intergenerational and Family Economics aan de FEB, is benoemd tot Director of Graduate Studies bij het Tinbergen Instituut.

Hij zal daar verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling en de kwaliteit van het Master of Philosophy in Economics programma. Zijn collega André Lucas (VU) zal zich richten op het nieuwe programma Finance (Mphil), dat komend studiejaar van start gaat en gefinancierd wordt door de Duisenberg School of Finance.

Foto: Jeroen Oerlemans

Plug is sinds 1997 als onderzoeker werkzaam bij de economische faculteit van de UvA. Daarnaast was hij van 1997 tot 2000 als universitair docent verbonden aan de leerstoelgroep Economie van consumenten en huishoudens bij Wageningen Universiteit. In 2004 ontving Plug een Vidi-subsidie van NWO voor zijn onderzoek *Zit succes in de genen?*

Antoon Pelsser Honorary Fellow van het Institute of Actuaries

Op 28 april jl. is Antoon Pelsser, hoogleraar Marktconforme waardering van verzekeringscontracten binnen de leerstoelgroep Actuariaal, benoemd tot Honorary Fellow van het Institute of Actuaries, de Britse actuariële beroepsvereniging.

Het Institute of Actuaries spreekt in het benoemingsbericht de verwachting uit dat het werk van Pelsser van invloed zal zijn op de ontwikkeling van het Solvency II toezichtskader in Europa. Dit is een groot project van de Europese Commissie om te komen tot een EU-breed toezichtskader voor verzekeringsmaatschappijen (en waarschijnlijk ook pensioenfondsen). Het is de bedoeling dat dit nieuwe toezichtskader in 2010 de nationale wetgeving vervangt. Momenteel is Antoon Pelsser ook betrokken bij de werkgroep Liquiditeitspremies en Marktconforme Waardering van de Britse actuariële beroepsvereniging.

Prof. dr. Goovaerts ontvangt eredoctoraat

Op 6 mei 2008 heeft de Universiteit van Ankara een eredoctoraat verleend aan prof. dr. Marc J. Goovaerts (KU Leuven en Universiteit van Amsterdam). Marc Goovaerts kreeg het eredoctoraat vanwege de manier waarop hij de theorieën en methoden van theoretische kansrekening, statistiek en wiskunde heeft verbonden met de toegepaste wetenschappen en hun directe weerslag op het dagelijks leven.

Slechts tweeëntwintig personen ontvingen in de afgelopen vijftig jaar dit eredoctoraat, waaronder Theodor Heuss (1957, eerste President van de Bondsrepubliek Duitsland), Dwight D. Eisenhower (1959, vierendertigste president van de Verenigde Staten van Amerika), Generaal Muhammad Zia-ul-Haq (1983, President en militair leider van Pakistan) en Dr. Joseph Luns (1984, minister van buitenlandse zaken en secretaris-generaal van de NAVO). Zijn erepromotor was de vice-rector van de Universiteit van Ankara, prof. dr. Omer. L. Gebizlioglu. Professor Goovaerts' vakgebied is schadeactuariaal: verzekeringswiskunde van schadeverzekeringen. Hij heeft binnen dit vakgebied over een uiteenlopende reeks van onderwerpen gepubliceerd. Goovaerts is verbonden aan de KU Leuven, AFI - Insurance alsmede aan de Universiteit van Amsterdam, Leerstoelgroep Actuariële Wetenschappen.

NWO-subsidies voor twee onderzoekers Amsterdam Business School

Prof. dr. N.M. Wijnberg en prof dr. P. Englund verkregen subsidies in de MaGW Open Competitie van NWO. De subsidies zijn voor onderzoeken naar de Nederlandse filmindustrie en de huizenmarkt.

'Latent organisations in the Dutch film industry'

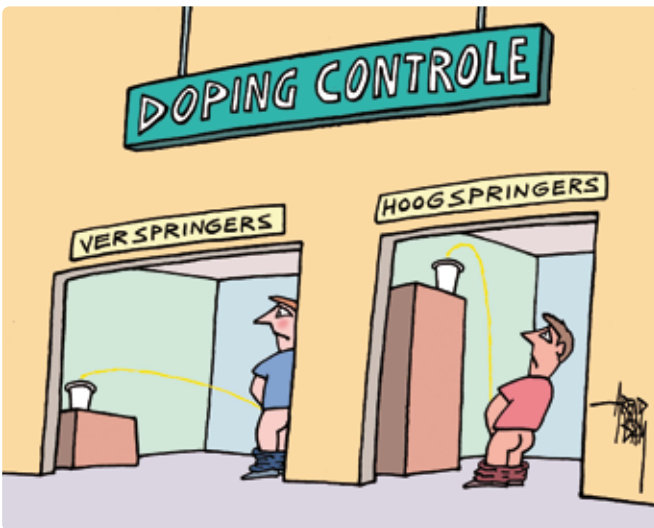
Nachoem Wijnberg en Maurice Bun (tweede aanvrager) verkregen de subsidie voor een post-doc positie in de MaGW Open Competitie van NWO. Dit onderzoeksproject, *Latent organisations in the Dutch film industry*, zal voortbouwen op het lopende promotieonderzoek van Joris Ebbens. Het

doel van het project is om de samenwerkingsverbanden binnen de Nederlandse filmindustrie te bestuderen door middel van netwerkanalyse. Hierbij wordt vooral gekeken of bepaalde groepen betrokkenen (producenten, regisseurs, acteurs, scenarioschrijvers) regelmatig samenwerken alsof ze leden zijn van één en dezelfde organisatie. Ook wordt onderzocht of bepaalde kenmerken van deze groepen en samenwerkingsverbanden artistiek en commercieel succes kunnen verklaren.

Prijzen op de huizenmarkt

Peter Englund verkreeg een subsidie voor een promovendus, ook in de de MaGW Open Competitie. Deze subsidie zal worden gebruikt voor onderzoek naar prijzen op de huizenmarkt. In principe stijgen huizenprijzen snel als het economisch

goed gaat en worden huizen sneller verkocht dan normaal. Gaat het economisch minder goed dan stagneren de prijzen en staan huizen langer te koop. Maar het blijkt dat mensen de verkoopprijs van hun huis niet of nauwelijks laten afhangen van het economische tij. Wel is de invloed van de economie te zien in hoe lang een huis te koop staat. Preciezer gezegd: vanaf het moment dat het huis op de markt komt tot het moment dat het koopcontract is getekend. Englund's onderzoeksproject wil dit proces inzichtelijk maken door gegevens te analyseren over initiële vraagprijzen, uiteindelijke verkoopprijzen en de periode dat een huis te koop heeft gestaan. Deze unieke gegevens zijn afkomstig van de Nederlandse Vereniging van Makelaars (NVM) en bestrijken een periode van meer dan twintig jaar.

Nu lees je wel eens over staatsbedrijven. Binnenkort mag jij ze beheren.

Het Rijk is mede-eigenaar van 35 grote ondernemingen. Het ministerie van Financiën is namens de Staat aandeelhouder en verantwoordelijk voor bijvoorbeeld de verkoop van het vervoersbedrijf Connexion. Maar ook de oprichting van de onderneming die de Zuidas moet gaan ontwikkelen of de aankoop van een aandelenbelang in het Rotterdamse Havenbedrijf. Op dit ministerie werk je altijd aan uitdagende projecten met grote maatschappelijke gevolgen. Ook als starter, want je doet direct mee als volwaardig teamlid. Dit betekent wel dat wij veel van jou verwachten.

Bij Financiën tel je meteen mee.

Financiën zoekt startende bedrijfseconomen

Wij bieden je van meet af aan veel ruimte voor eigen verantwoordelijkheid. Het kan dan ook zomaar gebeuren dat je direct na je studie staatsbedrijven mag beheren. Dat moet je willen, dat moet je kunnen. Iets voor jou? Toptalent is van harte welkom. Zeker als je binnenkort als bedrijfs-econoom afstudeert. Kijk voor meer informatie op www.minfin.nl. Je sollicitatie mail je naar recruitment@minfin.nl of je belt 070-3428532.

Sefa Research Project in de pijplijn

Vanaf september is het Sefa Research Project 2008 actief bezig met het onderzoeksproject door studenten. Na twee succesvolle jaren in respectievelijk Polen en de Baltische Staten wordt in juli Bulgarije bezocht voor ruim twee weken. Momenteel zijn er vier teams van vijf personen druk bezig met de acquisitiefase. Dit houdt in dat elk team een Nederlands bedrijf zoekt waar vervolgens onderzoek voor wordt gedaan op de Bulgaarse markt. In voorgaande jaren hebben teams onderzoek gedaan voor onder andere Ernst&Young, Randstad, DSB Bank en Rabobank. Wat opvalt is dat het project voor zeer diverse bedrijven aantrekkelijk is en dat de opdrachten hierdoor erg verschillen. Je kunt dus als deelnemer en teamlid alle kanten op en hetzelfde geldt voor de bedrijven.

Dit jaar heeft het project ook al één bedrijf gecontracteerd, namelijk Future Pipe Industries (FPI). FPI kan als ware ervaringsdeskundige haar visie over het project geven gezien het feit dat ze nu voor de tweede keer op rij deelneemt in het Sefa Research Project. De opdracht voor FPI bestaat uit het veroveren van de Bulgaarse markt. Is er behoefte aan het product van FPI in Bulgarije? Als een echt sales team zullen de studenten die onderzoek doen voor dit bedrijf het beste uit de kast trekken. Lees meer hierover in het bijgaand interview met FPI.

Wat is het product van FPI en in welke markten zijn jullie actief?

Future Pipe Industries (FPI) produceert pijpleidingen en sluitingen voor verschillende markten voor zowel hoge als lage-druk toepassingen. Daarnaast worden veel services aangeboden bij het ontwerpen en installeren van onze producten.

Het hoofdkantoor van FPI staat in Dubai en we zijn actief met elf fabrieken in de Verenigde Arabische Emirates (VAE), Saudi-Arabië, Qatar, Libanon, Egypte, Oman, Nederland en de Verenigde Staten. Onze grootste productiecapaciteit bevindt zich in de Gulf Cooperation Council (GCC). We leveren aan consumenten in meer dan vijftig landen. De VAE en de GCC landen vormen voor ons de grootste markt maar ook zijn we actief in Europa, het Midden-Oosten, Afrika, de Verenigde Staten en Azië. De belangrijkste segmenten voor FPI zijn olie & gas, waterdistributie, infrastructuur, industrie, petrochemie en energie.

Wat is jullie strategie als het gaat om internationaal zaken doen?

FPI heeft zich als doel gesteld om wereld-

wijd marktleider te worden in de glasvezel pijpleidingen industrie. Verder willen we worden herkend als de pionier waar het gaat om het veranderen van de wereldwijde vraag naar pijpleidingen. Het gaat dan om de omschakeling van traditionele materialen naar pijpleidingen van glasvezel.

Wat waren voor jullie de redenen om mee te doen met het Research Project, zowel naar de Baltische Staten als naar Bulgarije?

FPI werkte vorige jaar voor het eerst samen met Sefa tijdens hun onderzoek in de Baltische Staten. Dit hebben wij als een zeer positieve samenwerking ervaren. Alle studenten die voor ons aan de opdracht hebben gewerkt waren vastberaden met goede resultaten te komen en dat hebben ze uiteindelijk ook waar kunnen maken. Een zeer gedetailleerd rapport van de situatie zoals die was in de Baltische Staten werd uiteindelijk overhandigd aan FPI. Dit heeft ons zeer geholpen om de markt aldaar beter te leren kennen.

Daarom waren we dan ook zeer positief

en enthousiast toen Sefa ons ook dit jaar weer benaderde voor een samenwerking, ditmaal in Bulgarije. Vooral ook omdat Bulgarije voor ons nog redelijk onbekend terrein is en het verleden heeft bewezen dat het Sefa Research Project absoluut in staat is de nodige informatie voor ons te verkrijgen.

Hoe betreden jullie normaal gesproken een buitenlandse markt?

Voordat wij een buitenlandse markt betreden doen we eerst uitgebreid onderzoek naar het land. We verzamelen veel informatie van verschillende bronnen en mede daarop baseren we onze beslissingen. Deze informatie wordt met name verzameld door ons sales team, onze agenten ter plekke, ontwikkelingsbedrijven, speciale ondersteuningsorganisaties enzovoort. Door nauwkeurig naar de informatie te kijken kan onze Marketing afdeling vervolgens bepalen of een bepaalde markt wel of niet wordt betreden. Ook is het belangrijk hier te kijken of we zelf een vestiging openen of werken met lokale mensen die voor ons de gang van zaken regelen. Daarnaast kan het voorkomen dat we een grote speler uit het land zelf overnemen om meteen voet aan de grond te hebben.

FPI doet nu voor het tweede achtereenvolgende jaar mee aan het Sefa Research Project. Wat is voor jullie de toegevoegde waarde van het project?

De vergaarde marktinformatie zoals we die krijgen van het Sefa Research Project is erg uniek. Hun manier van onderzoek levert ons 'on the spot' informatie op die veel marketing organisaties niet hebben. Deze doen vaak niet de bijzondere bedrijfsbezoeken die Sefa wel doet maar verkrijgen hun informatie door het doen van algemene enquêtes.

Wij waarderen het persoonlijke contact met de klanten en geloven dat het Sefa Research Project een stap voorligt door het daadwerkelijke bezoeken van bedrijven in het land. Dit kan dat min of meer als een introductie van ons bedrijf worden gezien waarna wij in staat zijn het verdere contact op te nemen met deze klanten.

Wat zijn in jullie ogen de belangrijkste kwaliteiten van de studenten waarmee jullie de buitenlandse markten hebben onderzocht?

Mijn persoonlijke mening (Ben van Rein, projectmanager, red.) is dat de studenten van het Sefa Research Project goed getraind zijn in een academische benadering

moment met veel verschillende projecten in allerlei landen bezig is en de tijd daarvoor een belemmerende factor is. Wel zien wij nog steeds mogelijkheden voor FPI op deze markt en zullen wij in de toekomst ons gaan richten op het uitbreiden van onze activiteiten in de Baltische Staten.

Om welke reden zouden jullie het project aan andere studenten en bedrijven aanraden?

Een belangrijke reden om andere bedrijven het project aan te raden is de unieke academische benadering van het onderzoek door studenten. Voor de studenten is het een geweldige kans om eens van dichtbij mee te maken hoe de beslissingen met betrekking tot zulke strategische vraag-

‘Sefa’s manier van onderzoek levert ons ‘on the spot’ informatie op die veel marketingorganisaties niet hebben.’

van marktonderzoek. Ze zijn bovendien erg gretig en vastberaden om goede resultaten te produceren. Dit maakt het voor ons erg prettig om met deze studenten te werken.

Zijn er op basis van het onderzoek in de Baltische Staten vorig jaar al investeringen gedaan of producten verkocht in de Baltische Staten?

Op basis van het onderzoek hebben we onze denkwijze over de huidige agenten in de Baltische Staten kunnen aanpassen. Dit heeft ertoe geleid dat we de markt nu anders benaderen. Tot op heden hebben we nog niet veel zaken gedaan in de Baltische Staten. Dit komt mede doordat FPI op dit

stukken worden aangepakt. Ze ervaren als het ware de echte wereld van Marketing & Sales. Het onderzoek en rapport dat vorig jaar werd afgeleverd was voor ons zeer waardevol en had een professionele inhoud. ^{RE}

Vereniging Studenten Actuarial en Econometrie & Operationele Research

De Vereniging Studenten Actuarial en Econometrie & Operationele Research (VSAE) werd in 1963 opgericht en richt zich sindsdien op alle studenten kwantitatieve economie van de Universiteit van Amsterdam. Inmiddels is de VSAE de toonaangevende studievereniging op haar vakgebied en de grootste in haar soort. Wij streven er naar om onze leden te helpen bij hun studie en bieden hen de mogelijkheid om zich breder te oriënteren. Hiernaast is er natuurlijk de nodige ruimte om je studiegenoten via ontspannende activiteiten beter te leren kennen.

Op inhoudelijk gebied organiseert de vereniging studiegerelateerde projecten zoals congresdagen, symposia en studiereizen. Naast de mogelijkheid tot deelname aan deze evenementen kunnen studenten via het actief lidmaatschap ervaring opdoen op het gebied van organisatie en bestuur.

Afgelopen april heeft de VSAE de Econometric Game georganiseerd. In deze competitie namen 21 teams van universiteiten uit heel Europa het tegen elkaar op. Meteen daarna ging een groep van 24 VSAE-studenten tien dagen naar Mexico-City. Daar werd een case opgelost voor Greenpeace Mexico over het reduceren van de CO₂-uitstoot. Nu de zomer dichterbij komt, is het laatste evenement dat we organiseren de jaaraafsluiting.

Het nieuwe collegejaar zullen we op dinsdag 9 september inluiden met de maandelijkse borrel in café de Heffer en op 2 oktober kan je je weer uitleven tijdens het Landelijk Econometristen Voetbal Toernooi.

Als je vragen hebt over de vereniging of wil deelnemen in de organisatie van één van onze activiteiten, dan nodigen we je van harte uit voor een nadere kennismaking.

Studievereniging VSAE

Roetersstraat 11, C6.06
1018 WB Amsterdam
e-mail: info@vsae.nl
tel. 020-525 4134
www.vsae.nl

VSAE agenda voor de komende periode:

20 mei: Maandelijkse borrel mei
13-14 juni: Jaaraafsluiting

Financiële Studievereniging Amsterdam

Kijk jij nu al uit naar het nieuwe collegejaar en heb jij als goede voornemen er een bijzonder jaar van te gaan maken? Neem dan snel eens een kijkje op de website www.fsa.nl en meld je aan als (actief) lid of geef je op voor één van de activiteiten die voor het collegejaar 2008/2009 op het programma staan! Hierbij alvast een voorproefje....

London Banking Tour

Wanneer: 12 t/m 20 september
Waar: Londen

'Be an investment banker for one week!'

Van 12 t/m 20 september 2008 krijgen 24 studenten de kans om alle prominente investment banks in Londen te leren kennen. Middels M&A cases, trading games en informele borrels kun jij de wereld van investment banking leren kennen, waarbij jij een duidelijk beeld krijgt van je toekomstige dag-tot-dag activiteiten. Dit evenement is voor alle Nederlandse studenten die aan een Nederlandse universiteit studeren.

Website: www.londonbankingtour.nl

Beroependagen

Wanneer: 7 & 8 oktober 2008
Waar: Hotel Krasnapolsky

De Beroependagen is een tweedaags evenement waar topbedrijven zich presenteren aan studenten Bedrijfskunde, Economie en Econometrie. Aan de hand van presentaties, workshops, trainingen, interviews, lunches en diners kun je op veel verschillende manieren kennis maken met de bedrijven die voor jou interessant zijn.

In de laatste fase van je studie specifiek oriënteren op een aantal interessante bedrijven of je breed oriënteren op de mogelijkheden die je studie je in de praktijk biedt? Kom naar de Beroependagen 2008!

Website: www.beroependagen.nl

International Banking Cycle

Wanneer: Oktober & november 2008
Waar: Amsterdam & Rotterdam

De meest toonaangevende Investment Banks ter wereld zullen de universiteiten van Amsterdam en Rotterdam bezoeken. Alle banken zullen een workshop geven waarin een real-life case wordt behandeld en er wordt ook een presentatie verzorgd die voor iedereen toegankelijk is. Hierna vind een borrel plaats waar informeel met de Bankers kan worden gesproken.

Website: www.bankingcycle.com

Ga mee

in het debat met de topeconomen van Nederland op de Jaarvergadering van de KVS in december, en kom naar de jaarlijkse Tinbergenlezing.

www.kvsweb.nl

Of u nu algemeen econoom, bedrijfseconoom of bedrijfskundige bent, u moet mee discussiëren over het economische beleid. De inrichting van Nederland, en de plaats van Nederland en haar bedrijfsleven in de wereld gaat ook u aan.

KVS

De Koninklijke Vereniging voor de Staathuishoudkunde is in 1849 opgericht en is daarmee de oudste beroepsvereniging van economen ter wereld.

Preadviezen

Ieder jaar worden toonaangevende economen gevraagd om Preadviezen te schrijven over een actueel maatschappelijk thema. In 2007 was dit 'Private Equity en Aandeelhouders-activisme', onder redactie van Sylvester Eijffinger en Kees Koedijk, met Preadviezen van Arnoud Boot & Kees Cools, Arjen van Witteloostuijn,

Jean Frijns & René Maatman, en René Paas. Voor 2008 staat 'De Agenda voor de Woningmarkt' op het programma onder redactie van Henk Don, oud-directeur van het CPB, met onder andere Preadviezen van Lans Bovenberg en Casper van Ewijk, zie www.kvsweb.nl.

Evenementen en publicaties

De Vereniging organiseert jaarlijks een aantal evenementen exclusief voor haar leden zoals het Economendebat, de Tinbergenlezing (met een toonaangevend buitenlands econoom) en de Jaarvergadering waar de Preadviezen worden gepresenteerd. Leden ontvangen naast de Preadviezen tevens het Jaarboek waarin de beste artikelen op het snijvlak van wetenschap en beleid worden verzameld.

Lidmaatschap 2008

De kosten voor lidmaatschap van de KVS in 2008 bedragen 30 euro. Studenten betalen 15 euro en leden ouder dan 65 jaar 20 euro.

Word lid

U kunt zich online aanmelden op www.kvsweb.nl

Koninklijke Vereniging
voor de Staathuishoudkunde

De vereniging voor
Nederlandse economen

Meer waard

Natuurlijk moet ze worden drooggelegd.

Nou ja, misschien niet volledig, maar toch wel voor een groot gedeelte. En het zou een interessant project voor studenten zijn om uit te zoeken welk deel.

Tijdens mijn studie heb ik deelgenomen aan een “Stedenbouwkundige studiegroep”. Die studiegroepen werden georganiseerd door de TU Delft en waren bedoeld als leerproject voor planologen en stedenbouwkundige. Uit Rotterdam werden studenten economie uitgenodigd, want die discipline hadden ze zelf niet in huis en ervaring in de omgang met zulke types zou de stedenbouwers later zeker van pas komen. Er werd een heel concreet doel geformuleerd en er moest aan het eind ook een heel praktische oplossing uitkomen. Wij deden Zwolle: een ontwikkelingsplan maken dat een tijdje mee zou kunnen. Ik vond het prachtig. Onbevungen namen we de hele stad op de schop. We maakten prognoses voor de bevolking en werkgelegenheid tot meer dan dertig jaar vooruit (naar het magische jaar 2000). De Delftse bouwers in spe lieten moeiteloos spoorwegen onder de grond verdwijnen of legden ze even op een verhoogd tracé om de stad van een hinderlijke barrière te verlossen. Prachtige schetsontwerpen sierden de wanden van onze vergaderruimte. Bevlogen werden de toekomstvisioenen toegelicht. Ik heb er veel plezier aan beleefd, vrienden voor het leven aan overgehouden en erg veel van geleerd. Samenwerken met verschillende disciplines, omgaan met andere typen studenten, managementproblemen oplossen in een grote groep waarin sommigen hun aandeel wel op tijd leveren en anderen volslagen onbetrouwbaar blijken. Een van de aardige aspecten was ook dat we door de autoriteiten volstrekt serieus werden genomen. In diverse stadia hebben we onze plannen gepresenteerd en verdedigd op het stadhuis van Zwolle, voor de volledige ambtelijke en bestuurlijke top. Leuke, nuttige, spannende leerschool.

De formule zou zich ook uitstekend lenen voor een project over de toekomst van het Markermeer. Ten oosten van Amsterdam ligt een enorme open ruimte en terwijl de stad stikt in ruimtenood is de openbare discussie daarover volledig verdwenen. Het argument ten gunste van inpoldering behoeft nauwelijks toelichting. De schaarste aan land is evident. Hoewel Nederland nu eindelijk een beetje in de pas loopt met de bevolkingsontwikkeling in de rest van Europa heeft meer dan een eeuw fanatieke voortplanting ons land een bevolkingsdichtheid opgeleverd die er wezen mag. Met alle vrolijke consequenties van dien. Verstopte wegen, overal lawaai, alom bedreigde natuur en nauwelijks een plek om te wonen. Vooral in de Randstad. Amsterdam is de groei metropool van het land, maar het zit aan alle kanten klem.

Bijna alle kanten. Want aan de noord-oostkant ligt nog een geweldige expansieruimte. Een grote plas water die ooit gewoon bedoeld was om ingepolderd te worden. Een plan waar zomaar op een keer een streep doorheen gehaald werd. In de jaren zeventig werd gediscussieerd over de bestemming van het Markermeer. Daaruit kwam een variant naar voren waarbij het meer voor tweederde zou worden ingepolderd, 40 000 hectare om de hoek van Amsterdam. De discussie is vervolgens niet helder afgerond in een kloek besluit, maar gesmoord in een typische polderoplossing: in 1990 besloot het toenmalige kabinet om ‘de polder niet aan te leggen maar latere aanleg open te houden’ (ik lees dit allemaal in het pamflet “Het Markermeer als kans”, geschreven door prof. Frieling en uitgegeven door de Vereniging Vrienden van de Markerwaard). In het polderen over een polder is het water troebel gebleven. Tijd om de discussie te heropenen, zou ik zeggen.

De discussie moet gaan over de vraag hoeveel we moeten inpolderen. We hebben immers geen schaarste aan land, we hebben schaarste aan ruimte. De zeiler, de

surfer en de luxe dobberaar willen hun water niet kwijt, de natuurliefhebber zal wijzen op de nieuwe natuurwaarden die inmiddels zijn ontstaan, en tegenover de mogelijkheden die nieuw land zal bieden voor wonen, werken en recreëren staan de verliezen van de huidige bestemming. In provinciale beleidskringen wordt nagedacht over een plan en er ontstaat dus duidelijk weer animo voor een nieuwe discussieronde.

Nadenken over de toekomst van het Markermeer is ongetwijfeld nuttiger dan het verzinnen van dolle plannen voor het opleuken van de Afsluitdijk. Omdat die dijk na driekwart eeuw aan een grondige onderhoudsbeurt toe is, worden er allerlei plannen gelanceerd om de dijk aan te kleiden tot iets heel bijzonders, inclusief plannen om Nederland weer op de kaart te zetten met een aansprekende schepping. Een toeristische trekpleister op onze eeuwige frontlinie tussen water en land. Maar ik zou zeggen: laten we onze creativiteit inzetten voor het Markermeer, dat geeft een veel hoger rendement.

Plannen maken voor de Markermeerwaard is een fantastische uitdaging. Inpolderen is niet synoniem meer met dijke leggen, poldertje leegpompen en een eindeloze vlakte inzaaien met koolzaad. Er zijn fantastische dingen te verzinnen. Wonen op en aan het water, een stad zonder auto's maar met subliem openbaar vervoer boven, op en onder het water, schitterende natuur alom, hoogwaardige werkplekken voor de briljante kenniswerkers die recreerend creatief willen zijn. Een ideale kans om de 17e eeuwse grachtengordel van een eigentijds pendant te voorzien. En een prachtige uitdaging voor een interdisciplinair afstudeerproject van planologen, biologen, architecten, economen en wie zich maar aangesproken voelt. Misschien moet de Vereniging Vrienden van de Markerwaard gewoon een prijsvraag uitschrijven. Of de provincie.

Bijzonder collegiaal

Heb jij de juiste kwaliteiten voor Ernst & Young?

Dit zijn Anke Laan en Marjolein Citroen, allebei accountant bij Ernst & Young. Tijdens werktijd de beste collega's. Maar tijdens de jaarlijkse sportdag gaan ze soms iets minder zachtzinnig met elkaar om. Tja, het zijn net mensen, die Anke en Marjolein. En van dat soort zoeken wij er meer. Gedreven en collegiale medewerkers die het beste uit zichzelf willen halen. Heb jij ook bijzondere kwaliteiten? Oriënteer je dan eens op www.ey.nl/carriere.

Hoeveel moet je als KPMG'er weten over buitenlandse feestdagen?

© 2006 KPMG Staffing & Facility Services B.V., een Nederlandse besloten vennootschap, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International, een Zwitserse coöperatie. Alle rechten voorbehouden.

Interesse brengt je verder bij KPMG.

De kalender van Chinese feestdagen hoeft je wat ons betreft niet aan de muur te hebben. Het zou wel goed zijn als je iets weet over de culturele achtergronden van het land. En van de stormachtige groei die de economie in Azië doormaakt. Wat dat met je werk als accountant of adviseur bij KPMG te maken heeft? Veel! Bij KPMG werk je met een gevarieerd pakket klanten. Daar kan zomaar een Aziatische autofabrikant tussen zitten. Of een rederij die daar grote belangen heeft. Om die goed te kunnen adviseren heb je interesse nodig in de wereld waarin die klanten opereren. En in de zaken waar ze dagelijks mee te maken hebben.

Bij KPMG zijn we ervan overtuigd dat die interesse je een betere adviseur maakt. Daarom zijn we op zoek naar mensen

die breed durven kijken én denken. Die op een goede manier 'streetwise' zijn. Als je over die mentaliteit beschikt, kun je hier aan de slag als trainee (bij Audit) of junior adviseur (bij Advisory). Kijk voor meer informatie over deze functies en over onze manier van werken op www.kpmg.nl/carrieres.

KPMG zoekt trainees
en junior adviseurs